

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 50 · 13. februar
Sesjonen 2019–2020

**Møte torsdag den 13. februar 2020 kl. 10.
Votering ved møtets slutt.**

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 50):

1. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om meddelelse fra stortingsrepresentant Solfrid Lerbrekk fra Sosialistisk Venstreparti om tilbaketrekking av Representantforslag 11 L (2019–2020) om umiddelbar innføring av fortsatt rett til pleiepenger i perioden etter barnets død (Innst. 142 S (2019–2020))
2. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arild Grande, Rigmor Aasrud, Lise Christoffersen, Elise Bjørnebekk-Waagen og Magne Rommetveit om opprydding i innleieregulverket (Innst. 143 S (2019–2020), jf. Dokument 8:12 S (2019–2020))
3. Interpellasjon fra representanten Kari Elisabeth Kaski til justis- og beredskapsministeren:
«DnB-skandalen har belyst hvordan norske finansforetak kan brukes til skatteunngåelse og korrupsjon. DnB er nå under etterforskning av Økokrim, men når dette kunne skje med landets største bank, er det grunn til å frykte at det kan finnes flere saker der ute. I 2019 mottok Økokrim 11 564 rapporter om mistenkelige transaksjoner, primært fra banker, men stoppet bare 6. I 2018 tok Økokrim inn bare 2 nye saker på hvitvasking, og ute i politidistriktene er henleggelsesraten for saker oversendt fra Økokrim høy. I sum tyder dette på at Økokrim ikke er i stand til å ettergå og etterforske innmeldte mistenkelige transaksjoner og ta opp kampen mot hvitvasking, skatteunngåelse og korrupsjon. Hvordan vil statsråden jobbe for å forsterke innsatsen mot økonomisk kriminalitet og sikre at Økokrim får tilstrekkelige ressurser til å ettergå og etterforske mistenkelige transaksjoner som er innmeldt fra finansforetak?»
4. Referat

Presidenten: Fra representanten Erlend Wiborg foreligger søknad om foreldrepermisjon i tiden fra og med 25. februar til og med 8. juni.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Bjørnar Laabak, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Representanten Petter Eide vil fremsette et representantforslag.

Petter Eide (SV) [10:00:35]: På vegne av representantene Freddy André Øvstegård, Karin Andersen og Marius Meisfjord Jøsevold og meg selv vil jeg legge fram et forslag om sikring av politiresurser til arbeid med voldtekt og vold i nære relasjoner.

Presidenten: Representanten Per Olaf Lundteigen vil fremsette to representantforslag.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:01:07]: På vegne av representantene Kjersti Toppe, Marit Knutsdatter Strand, Ole André Myhrvold og meg sjøl vil jeg legge fram et forslag om å respektere lokaldemokratiet og utrede fortsatt sykehusdrift på Ullevål i tråd med Oslo bystyres vilje.

Videre vil jeg på vegne av representantene Kjersti Toppe, Bengt Fasteraune og meg sjøl legge fram et forslag om «å leggje til rette for auka grunnbemanning og lågare vikarbruk i den kommunale helse- og omsorgstjenesta».

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:01:45]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om meddelelse fra stortingsrepresentant Solfrid Lerbrekk fra Sosialistisk Venstreparti om tilbaketrekking av Representantforslag 11 L (2019–2020) om umiddelbar innføring av fortsatt rett til pleiepenger i perioden etter barnets død (Innst. 142 S (2019–2020))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 2 [10:02:09]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arild Grande, Rigmor Aasrud, Lise Christoffersen, Elise Bjørnebekk-Waagen og Magne Rommetveit om opprydding i innleieregulverket (Innst. 143 S (2019–2020), jf. Dokument 8:12 S (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Solfrid Lerbrekk (SV) [10:02:55] (ordfører for saka): Som ordfører for denne saka om opprydding i innleieregelverket vil eg takka komiteen for eit godt samarbeid. Dette er eit tema me har hatt oppe til behandling fleire gonger i komiteen, og det er stor forskjell mellom høgresida og venstresida i desse sakene. Regjeringspartia er stort sett fornøgde med utviklinga på arbeidsmarknaden, medan opposisjonen er svært bekymra for delen av innleige og kva dagens reglar rundt dette fører med seg av utryggleik for tilsette.

Me hadde ei høyring der tolv instansar deltok. For meg som saksordfører var det ei konstruktiv høyring. Det vart stilt ein god del spørsmål rundt det å ha avtalte tal å ta utgangspunkt i for innleige, altså forslag nr. 3 i representantforslaget. Alle høyringsinstansane som deltok, var positive til å få i gang eit slikt arbeid. Sånn sett skulle ein tru at resten av komiteen òg merka seg oppslutninga om det som no er forslag nr. 1 i innstillinga.

Som saksordfører beit eg meg merke i dette og prøvde å få med meg heile komiteen på å gå inn for dette forslaget. For meg er det sjølv sagt at om eit slikt arbeid skulle verta sett i gang, måtte det i veldig stor grad ha vore på partane i arbeidslivet sine premissar.

Fleirtalspartia, med regjeringa i spissen og med Framstegspartiet som støtteparti, kunne ikkje vera med på dette og viser til det arbeidet som dei har bedt Institutt for samfunnsforskning om å utføra. Problemet med dette er at partane ikkje har fått vera med og leggja premissane for denne kartlegginga. I tillegg til dette handlar kartlegginga i hovudsak om ulike tilknytingsformer i arbeidslivet og om å gjennomgå rammeverket for dette.

Det vil heilt sikkert koma noko godt ut av dette arbeidet, men eg tviler på at tala som kjem fram, vil vera like detaljerte og spissa ned på ulike sektorar, geografiske område, timetal og størrelse på prosjekta. Det er synd, for då vil me framleis ikkje få avtalte tal på kvar problema er størst, og som alle kan vera einige om.

Det er eit trykkjande behov for å stramma inn regelverket knytt til bruk og kast av arbeidskraft. Det er betydelege utfordringar i arbeidslivet i dag når det gjeld både kontraktinngåing av prosjekt og utnytting av arbeidsfolk, der ein gjev minst moglege tryggleik for arbeid og løn. Det er kanskje lønsamt for ei bedrift på kort sikt, men det er svært skadeleg for ei næring på lang sikt. Me har lange tradisjonar for å satsa på kompetanse, og det vil ikkje lenger vera naturleg når ein opererer med innleigd arbeidskraft.

Me i SV meiner at bruk av innleigd arbeidskraft har ført til for mykje utryggleik for tilsette og for lita satsing på kvalitet og kompetanse. SV ønskjer ikkje å ha ein eigen marknad for utleige av arbeidskraft. Difor går me inn for betydeleg innstramming av regelverket, og me går inn for ei offentleg satsing på arbeidsformidling.

På denne bakgrunnen fremjar eg dei forslaga som SV står bak. I tillegg vil me, saman med Raudt og Senterpartiet, fremja eit laust forslag, som lyder slik:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om forbud mot innleie av arbeidskraft fra virksomheter som ikke er produksjonsbedrifter.»

Presidenten: Da har representanten Solfrid Lerbrekk tatt opp de forslagene SV er en del av.

Arild Grande (A) [10:07:17]: Tidligere var innleie noe som man benyttet for å ta unna topper i produksjonen. Nå har det blitt en del av normal drift for mange virksomheter. En del steder hører vi at innleide er i flertall på arbeidsplassen. Denne utviklingen svekker Norges konkurransekraft og sender helt gale signaler til de unge i en tid hvor Norge trenger flere fagarbeidere og flere som velger yrkesfag.

Arbeiderpartiet ønsker et trygt og rettferdig arbeidsliv, med hele, faste stillinger og en lønn å leve av. Vi vil gi fagarbeiderne jobb og lærlingene en framtid. Et organisert arbeidsliv er Norges fremste konkurransefortrinn. Det som er bra for arbeidsfolk, er også bra for businessen.

Da må vi gjøre som landsmøtet i Fellesforbundet har bedt oss om, nemlig å avvikle bemanningsbransjen i sin nåværende form og styrke den offentlige arbeidsformidlingen. Etter landsmøtet i Fellesforbundet satte vi oss ned sammen med Fellesforbundet og skrev de forslagene som Fellesforbundet mente var nødvendig for å få ryddet opp i innleie en gang for alle.

Vi foreslår forbud mot innleie i Oslofjord-området og i andre pressområder. I Oslo-regionen er det godt dokumentert omfattende bruk av innleie, og mye av det igjen ulovlig innleie i henhold til regelverket. I resten av landet, både når det gjelder regioner og bransjer, trenger vi mer dokumentasjon, derfor ber vi regjeringen om en kartlegging av omfanget av innleie fordelt på bransjer over hele landet.

Vi ønsker å stramme inn sånn at innleie kun blir tillatt ved rene vikariater mellom produksjonsbedrifter eller dersom tillitsvalgte og ledelse sammen krever det.

Vi har forslag som vil stramme inn muligheten til å organisere seg bort fra kravet om maks to underleverandører. Og vi har forslag om å ekskludere aktører som gjentatte ganger bryter innleieregelverket, fra framtidige offentlige kontrakter.

For å gi unge en bedre inngang til arbeidslivet jobber vi for å styrke arbeidsformidling som offentlig oppgave.

Ingen av disse forslagene får i dag flertall. Hadde de fått flertall, ville vi hatt muligheten til å rydde opp en gang for alle, men høyresiden stritter som vanlig imot. Man hadde kanskje forventninger om en annen politikk fra Fremskrittspartiet da de gikk ut av regjering,

men i arbeidslivspolitikken har de en gang for alle giftet seg med Høyre. De viser seg som et helt ordinært høyreparti og stemmer sammen med regjeringspartiene i alle spørsmål. Dermed sikrer Fremskrittspartiet og høyresiden nå flertall for at problemene i arbeidslivet vil fortsette helt fram til regjeringsskiftet i 2021.

Heidi Nordby Lunde (H) [10:10:47]: Alle er enige om at et velregulert arbeidsliv er bunnplanken for velferd, velstand og vekst i Norge, men til tross for at faste, hele ansettelser er hovedregelen i norsk arbeidsliv, vil det alltid være behov for å kunne tilpasse bemanning til midlertidige behov. Dette kan dreie seg om prosjekter av ulik varighet og sesongtopper som kommer i tillegg til å dekke opp for sykefravær og permisjoner gjennom vikariater og midlertidige stillinger.

Innleie forekommer ofte ved mangel på kompetent arbeidskraft eller når man trenger å forsterke egen organisasjon midlertidig, som ved store industrioppdrag eller digitaliseringsprosjekter i offentlig sektor. Forslaget om kun å tillate innleie ved rene vikariater vil i praksis føre til et forbud mot å kjøpe ekspertise i prosjekter der man har behov for ressurser og kompetanse som en virksomhet ellers ikke har behov for.

Forslaget baserer seg i altfor stor grad på utfordringer i enkelte bransjer, mens generelle lover og reguleringer rammer alle bransjer overalt. Dette vil særlig gå ut over bedrifter og næringer i distriktene, der mulighetene til å påta seg store industrioppdrag kan gi innleiebehov som også trykker faste arbeidsplasser lokalt. Det er allerede mulig å avtale innleie mellom produksjonsbedrifter, men både sesonger og konjunkturer har det med å utløse de samme behovene samtidig. Dermed vil en begrensning av innleie til å foregå mellom produksjonsbedrifter mest sannsynlig også begrense de samme bedriftenes mulighet til å ta oppdrag og dermed hindre vekst og verdiskaping i store deler av Norge. Det vil være synd, særlig når vi nå ser en tilstrømming til yrkesfag under denne regjeringen.

I en rapport om bemanningsstrategier i små og mellomstore industribedrifter i Hordaland fant Fafo at bedrifter som ikke benyttet seg av innleie fra bemanningsforetak, erfarte større arbeidspress blant egne ansatte og mer bruk av avvikende arbeidstid og overtid enn for sammenlignbare bedrifter hvor det var aksept for innleie. De fant også at både tillitsvalgte og bedriftsledere mente at innleie gir bedriften fleksibilitet, noe som reduserer sannsynligheten for permitteringer og oppsigelser i perioder med færre oppdrag. Ved varig økning av arbeidsoppdrag foretrakk de økning av egen grunnbemanning. Dette bekrefter langt på vei at faste, hele stillinger ikke bare er hovedregelen i norsk arbeidsliv, men at næringsliv og bedriftsledere ser på dette som et gode.

Forslagsstillerne bruker en rapport fra 2017 som viser at mye av innleie i Oslofjord-området har foregått ulovlig. Rapporten er altså fra før innstramningen i innleiereglementet ble vedtatt. Forslaget om å forby all innleie fra bemanningsforetak i byggebransjen i Oslofjord-området, rammer de seriøse aktørene i byggenæringen og vil, ifølge Byggenæringens Landsforening, innebære veldig uheldige og dels dramatiske konsekvenser for bedriftene i byggenæringen.

Når det gjelder kartlegging av omfanget av innleie, som saksordføreren var inne på, har Arbeids- og sosialdepartementet over flere år gjennomført mange forskningsprosjekter om tilknytningsformene i arbeidslivet, inkludert omfanget av innleie. I tillegg har Fafo også gjennomført en kartlegging av hvordan bestemmelser om innleie og midlertidige ansettelser håndheves. Sammen med partene i arbeidslivet har departementet nylig også satt i gang et prosjekt for å kartlegge utviklingen i bruken av ulike tilknytningsformer, herunder innleie fra bemanningsforetak. Helheten i dette arbeidet ivaretar langt på vei forslaget om å kartlegge omfanget av innleie.

Så er vi helt enig i at leverandører som driver systematisk i strid med lover og regler, ikke skal få levere til det offentlige, og at offentlig sektor har et særlig ansvar for å sørge for ryddige og seriøse forhold i arbeidslivet. Derfor gir anskaffelsesregelverket allerede i dag muligheten til å ekskludere useriøse leverandører. Forslaget om tiltak for å kunne ekskludere aktører som gjentatte ganger har brutt innleieregelverket, anses derfor som allerede ivaretatt.

Så kort oppsummert: Innleiereguleringen ble nylig strammet inn. Partene i byggenæringen har i fellesskap iverksatt flere målrettede tiltak, der bl.a. BNL og Fellesforbundet har felles anbefalinger for innkjøp av innleie i byggenæringen. Det er allerede ulike prosjekter for kartlegging av innleie, og anskaffelsesregelverket gir allerede adgang til å ekskludere useriøse aktører i offentlige anbud.

Regjeringen har hatt forslag om å styrke håndhevingen av innleiereguleringen på høring. Forslaget gir Arbeidstilsynet myndighet til å føre tilsyn med at reglene om innleie og likebehandling overholdes og til å gi pålegg og reaksjoner ved brudd på reglene. Dette vil styrke kontrollen med innleiereglene og sørge for en mer effektiv etterlevelse av regelverket. Derfor stemmer ikke Høyre for forslagene som fremmes her i dag.

Gisle Meininger Saudland (FrP) [10:15:28]: Saken vi behandler i dag, omhandler et forslag fra Arbeiderpartiet der de ønsker å forby innleie fra bemanningsforetak til byggebransjen i Oslofjord-området, et forslag som er identisk med det Rødt foreslo i Dokument

8:58 S for 2017–2018. Selv om jeg er ny i komiteen, tok det ikke lang tid å finne ut at denne saken ikke er ny i komiteen, for jeg har funnet ut at den har blitt diskutert i denne sal veldig ofte tidligere.

Våren 2018 behandlet vi et forslag fra Arbeiderpartiet som foreslo et midlertidig forbud mot innleie til bygg- og anleggsbransjen, Dokument 8:59 S for 2017–2018. På samme tid behandlet Stortinget også et forslag fra SV, som ville ha et generelt forbud mot utleie av arbeidskraft fra bemanningsforetak. I forrige runde ble det gått grundig igjennom bakgrunnstall, faktiske forhold og bekymringer rundt omfanget av innleie til bygg- og anleggsbransjen i Oslo-området, og det ble flertall for en rekke endringer som styrket arbeidstakers posisjon og skjerpet bemanningsforetakenes utøvelse av arbeidsgiveransvar. I tillegg ble det vedtatt at Arbeidstilsynet skal få håndhevsingskompetanse til å følge opp regelverket.

Å være utålmodig etter å få på plass endringer til det beste for arbeidsfolk flest er bra, men iveren etter et generelt forbud, som vi ser nå, der en tar til orde for nærmest å legge ned en bransje basert på til dels gamle tall, og kun for deler av bransjen, er lite heldig og ikke til det beste for verken arbeidstaker, arbeidssøker eller arbeidsgiver, og heller ikke for næringen. Forslagsstilleren er godt kjent med evalueringen som er i gang og bør ha tålmodighet til å se effekten av de tiltakene som alt er gjort, før en fordømmer en hel bransje, for det er det ikke grunnlag for å gjøre.

Det er ikke sånn at bemanningsbransjen generelt er et problem. Det er en bransje som også kan være veien inn i arbeidslivet for dem som står utenfor. Arbeidsoppdrag som gir relevant arbeidserfaring og mulige referanser, kan også styrke mulighetene for et fast arbeid. Oppdrag via byrå kan også være en god måte å jobbe litt for dem som ikke kan jobbe fulltid. Det er ikke sånn at bemanningsbransjen generelt er et problem. Den løser mange behov, ofte reelle behov for fleksibilitet og spesielt der det er variasjon i oppdragsmengde. Uten fleksibilitet kan vi risikere at bedrifter får økte driftskostnader, og på den måten svekker man konkurransekraften og bransjen og også arbeidstakernes arbeidsplass.

Innleie fra bemanningsforetak til bygg- og anleggsbransjen i Oslo-området har vært høyt sammenlignet med den totale andelen, om lag 15 pst. Vi har sett at det har vært avdekket uheldige forhold i bygg- og anleggsbransjen, særlig i Oslo-området. Vi skal være ærlige på det. Det gir likevel ikke grunnlag for å innføre et generelt forbud, med de øvrige negative konsekvensene som det medfører. Innleiesituasjonen i bygg- og anleggsbransjen i Oslo-området ga grunn til å skjerpe rammene for innleie og sikre håndhevelse av regelverket, hvilket allerede er gjort. Hovedregelen i norsk arbeidsliv er og skal være

faste ansettelser. Det er et mål at flest mulig som ønsker det, skal stå i heltidsstillinger. Sånn skal det fortsatt være.

Avslutningsvis vil jeg også peke på, som det har blitt gjort tidligere her, den kartleggingen som Fafo har gjort over en fireårsperiode, som så på utviklingen og bruken av midlertidige ansettelser av innleie og selvstendig næringsdrivende i perioden 2014–2018. Resultatet viser at 79 pst. av alle sysselsatte har en fast tilknytning. Og med de faktaene, og med de endringene som allerede er gjort, og som det nå er i gang en evaluering på, ser ikke Fremskrittspartiet grunn til å støtte Arbeiderpartiets forslag i dag.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:19:47]: Jeg vil takke Arbeiderpartiet for at de i denne omgangen tar opp dette viktige spørsmålet. Det har vært tatt opp tidligere, og det kommer til å være nødvendig å ta det opp videre.

Senterpartiet er for faste ansettelser og midlertidige ansettelser. Det er de to ansettelsesformene vi har. Alle som i dag skal ansette lovlig i et bemanningsselskap eller i et vikarselskap, må ansette folkene sine fast. Det tror jeg ikke har gått inn over Fremskrittspartiet – etter å ha hørt det siste innlegget. Vi snakker altså om at det sentrale er de faste ansettelsene, og så har vi i loven unntak med midlertidige ansettelser.

Senterpartiet går ikke inn for å legge ned vikarbyråer, for det folk flest tror, og det Senterpartiet er for, er at vi skal ha vikarbyråer som med hjemmel i loven kan bruke fast ansatte vikarer til å dekke opp vikariater i henhold til arbeidsmiljølovens bestemmelser om midlertidige stillinger. Det er utrolig viktig å være presis på dette.

Det som er Senterpartiets linje, er at vi må ha et velorganisert arbeidsliv, for det er forutsetningen for et trygt familieliv. Vi må ha forutsigbarhet for arbeid, når en skal arbeide, og hva en tjener på det arbeidet, og en må ha forutsigbarhet for inntekt og dermed også for hvor mye en arbeider. Senterpartiet arbeider for å få norske lønns- og arbeidsvilkår inn i alle bransjer – sjølsagt: sterkere fagorganisering, mer jambyrdige lønns- og arbeidsforhold, flere fagarbeidere som bor i Norge, og gode lærlingutdanninger i produksjonsbedrifter. Vi går inn for kontrollert arbeidsinnvandring, også fra EU utenfor Norden. Det er en helhet i det vi står for. Vi ønsker å ha ordnede forhold i arbeidslivet.

Ved innstramming av arbeidsmiljøloven fra 1. januar 2019 var jeg saksordfører og la ned ganske mange timer i det, for dette er komplisert. Vi er nødt til å se helhet, vi er nødt til å se hele bransjen, vi er nødt til å se det fra arbeidsgivers, fra bedriftenes og fra arbeidstakernes side. Vi er nødt til å se det fra de ulike bransjenes side, og vi er nødt til å se det i forhold til at vi har selvstendig næringsdrivende, vi har entrepriser – vi har

mange former for å få utført et arbeid. Det vi snakker om nå, er en del av denne helheten.

Etter den innstrammingen som ble gjort, har vi sett at det er de som ønsker å omgå arbeidsmiljøloven § 14-12 andre ledd, som i dag krever at en har avtale med fagforening med innstillingsrett ved i stedet å bruke arbeidsmiljøloven § 14-12 første ledd, og sier at der en ikke har krav til den fagorganiseringen, bruker en de folkene i midlertidige stillinger, § 14-9 andre ledd bokstav a, i arbeidstopper. Vi var forberedt på den omgåelsen, og det er en del av årsaken til at en da må gå videre og presisere regelverket.

Vi har også utfordringer knyttet til entrepriser. Det er de som ønsker å omgå dette ved å satse på entrepriser, altså at produksjonsbedriftene i stedet for å ha bemanningsselskaper leier inn folk som faktisk tar over driften av bedriften uten at de er innleide arbeidstakere, men det er i en ny arbeidsgivers sted.

Det er viktig for Senterpartiet at Arbeidstilsynet gis hjemmel til å håndheve det innleieregulverket vi har, altså få en ny § 18-6 første ledd. Jeg vil bare oppfordre statsråden til å påskynde den prosessen som han i tråd med opposisjonen på Stortinget har lagt til rette for, nemlig at Arbeidstilsynet får nødvendig hjemmel til å følge opp det som er dagens lov. Hvis ikke Arbeidstilsynet får det, er det for lite kraft over det vi gjør. Vi vil da få den situasjonen at seriøse bedrifter kan bli utkonkurrert fordi de useriøse ikke blir det.

Senterpartiet er altså for at vi skal ha vikarbyråer. Vi er for at vi skal ha arbeidsmiljøloven § 14-12 første ledd med fast ansatte som skal brukes til midlertidige stillinger i henhold til arbeidsmiljøloven § 14-9 andre ledd bokstav b, vikariater, studiepermisjoner, foreldrepermisjoner og sykefravær.

Jeg vil bare si helt til slutt: Denne endringen av loven som vi står for, innebærer at en må bruke noe tid fordi en rekke bedrifter i dag har tilpasset seg det som er dagens lov. Vi må altså bruke tid, slik at bedriften får nødvendig lønnsomhet for å ha fast ansatte, at vi får skolelert dem, at vi har et utdanningstilbud – i det hele tatt at bedriften blir satt i stand til å få norsk arbeidsliv tilbake på kursen med faste ansettelser og mer ordnede forhold enn vi har i dag.

Torill Selsvold Nyborg (KrF) [10:25:25]: Kristeleg Folkeparti er eit parti som er oppteke av rettane til arbeidstakarane. Dette viste vi m.a. ved behandlinga av Prop. 73 L for 2017–2018, om endring i arbeidsmiljølova, som gjekk på fast og mellombels tilsetjing og innleige frå bemanningsføretaka.

Det nye lovverket tredde i kraft 1. januar 2019. Kristeleg Folkeparti ynskjer eit ordna arbeidsliv og meiner dette er ein grunnplanke i den norske modellen. Gjen-

nom trepartssamarbeidet har vi klart å skapa eit arbeidsliv som er i verdsklasse på mange område, t.d. når det gjeld løns- og arbeidsvilkår, helse, miljø og tryggleik, og også andre område.

Likevel er det slik at sjølv om faste, heile tilsetjingar er hovudregelen i norsk arbeidsliv, vil det alltid vera behov for å kunna tilpassa bemanninga til mellombelse behov. Prosjekt kan ha ulik varigheit, og nokre bransjar har tydelege sesongtoppar. Dette kjem i tillegg til behov som kjem som følgje av sjukefravær og permisjonar som vert dekte gjennom vikariat eller mellombelse stillingar.

Innleige av arbeidskraft vil svært ofte vera grunngeve med mangel på spesifikk kompetanse eller at ein treng å få styrkt eigen organisasjon mellombels. Dette vil ofte vera aktuelt i store anleggsarbeid, industrioppdrag og digitaliseringsprosjekt i offentleg sektor. Forslaget om å avgrensa innleige til berre å vera tillate ved reine vikariat vil i praksis føra til eit forbod mot å kjøpa tenester og ekspertise i samband med små og store prosjekt der ein har mellombelse behov for ressursar og kompetanse som ei verksemd ikkje elles har trong for.

For mange verksemder og næringar i distrikta vil moglegheita for å ta på seg store industrioppdrag verta hindra av at ein ikkje kan henta inn mellombels arbeidskraft for å dekkja toppar og spesifikk kompetanse. Det vil igjen setja den faste grunnbemanninga i fare i desse bedriftene som driv lokalt. Dermed vil ei avgrensing av innleigd arbeidskraft til produksjonsbedrifter mest sannsynleg òg avgrensa moglegheita dei same produksjonsbedriftene har til å ta oppdrag, og dermed hindra vekst og verdiskaping i store delar av Noreg.

Innleige frå bemanningsføretak er ei gjennomregulert tilknytingsform i arbeidslivet, der den innleigde har eit fast arbeidsforhold i bemanningsføretaket. Arbeidsforholdet i bemanningsføretaket skal i samsvar med lova som hovudregel vera løpande og tidsavgrensa, og den tilsette skal vera sikra føreseieleg arbeid i form av eit reelt stillingsomfang.

Regjeringa har på høyring eit forslag om å styrkja handhevinga av innleigereglane. Forslaget gjev Arbeidstilsynet mynde til å føra tilsyn med at reglane om innleige og likebehandling vert haldne, og til å gje pålegg og reaksjonar ved brot på reglane. Dette vil styrkja kontrollen med innleigereglane og sørgja for meir effektiv etterleving av regelverket.

Det er vidare semje om at leverandørar som driv i strid med lover og reglar, ikkje bør få levera til det offentlege, og at det offentlege sjølvsgagt skal underbyggja eit seriøst og sømeleg arbeidsliv. Difor finst det allereie fleire avgjerder som skal bidra til dette i regelverket for offentlege innkjøp, m.a. egne forskriftsavgjerdar om løns- og arbeidsvilkår og avgrensingar i mengde ledd for særleg utsette sektorar.

På dette grunnlaget vil Kristeleg Folkeparti ikkje støtta forslaga.

Bjørnar Moxnes (R) [10:29:48]: Innleie i arbeidslivet brer seg. De nye innleiebestemmelsene som trådte i kraft for et år siden, følges ikke. Dette er godt dokumentert. I oktober la fagforeninger i Oslo fram en rapport som viste at andelen innleide er skyhøy. Hver tredje bygningsarbeider i Oslo er innleid. Det er på samme nivå som før Stortinget strammet inn, og 80 pst. av innleien er ulovlig innleie fra bemanningsforetak.

En kartlegging fra fagforeningen i Bergen viser at åtte av ti byggeplasser bryter bestemmelsene om innleie. Leder for Unionen Fagforening, Jorge Dahl, sa til Fri-Fagbevegelse at innleiereglene åpenbart ikke fungerer.

I oktober skrev Klassekampen at innleide østeuropeere overtar for fast ansatte også i industrien. På mange verft er østeuropeiske innleide arbeidere nå i flertall. Ved Kværner Verdal har det i perioder vært fem ganger så mange innleide som fast ansatte i viktige faggrupper.

Lederen i Fellesforbundet, Jørn Eggum, sa til Klassekampen at fast ansettelse slettes ikke er hovedregelen ved verftene, og kaller dette en skremmende og uheldig utvikling. Så var også innleie et av de største temaene på Fellesforbundets landsmøte i høst, og der haglet det med skrekkeksempler fra bransje etter bransje i hele landet. De vedtok på landsmøtet sitt å avvikle bemanningsbransjen i sin nåværende form.

Under behandlingen av forslaget som i dag foreligger, skrev Anniken Hauglie i sitt svarbrev til komiteen:

«Jeg forutsetter at regelverket etterleves, og at formålet med regelendringene ikke undergraves eller omgås.»

Det hadde jo vært fint hvis det var sånn. Men her har altså ikke statsråden fulgt med i timen, for er det én ting vi har sett etter lovendringene, er det en totalt manglende vilje hos bemanningsbyråene til å etterleve reglene og innstramningene som stortingsflertallet sørget for for et år siden. Etter at vi presiserte definisjonen av faste ansettelser, startet praksisen med å tilby stillingsbrøker nede i 8, 5 og 3 pst. – altså 3 pst. fast ansettelse, hilsen bemanningsbyråene.

Og det er ikke bare leiebyråene som omgår de nye reglene. Også entreprenørene som bruker den innleide arbeidskraften, bryr seg lite om de nye innleiereglene. Statsbygg sier at de opplever at entreprenørene fortsetter som før eller prøver å finne nye smutthull, så de kan leie inn arbeidskraft akkurat slik de gjorde før Stortinget strammet inn på reglene. Erfaringene i den virkelige verden så langt viser altså at så lenge det er tillatt med kommersiell utleie av arbeidskraft, vil bemanningsbyråene og innleiebedriftene gjøre alt de kan for å fortsette som før.

I årevis har fagbevegelsen advart om at bemanningsbyråene svekker det organiserte arbeidslivet, fortrenger faste ansettelser, fortrenger fagopplæring og svekker bedriftenes vilje og evne til å satse på produktivitet og innovasjon. Under høringen om lovforlaget sa både Arbeidsmandsforbundet og EL og IT Forbundet at innleie må forbys i hele landet, ikke bare i Oslo, og at med kun et regionalt forbud vil byråene bare flytte aktiviteten til et sted hvor det fortsatt er lovlig. Den bekymringen deler vi, og vi støtter også mindretallsforslagene, som vil tette et viktig smutthull i loven. Men det å bare begrense innleie ytterligere vil bare føre til at disse byråene vil finne nye måter å omgå loven på, som de nå har gjort i det foregående året. Dessuten vet vi at verken Arbeidstilsynet eller tillitsvalgte har noen som helst sjanse til å kunne kontrollere at hver enkelt innleid arbeidstaker ikke er leid inn på feil vilkår og faktisk erstatter en som er i reell permisjon.

Rødt vil ta ondet ved roten. Vi har prøvd innstramning. Det snor de seg rundt. Neste skritt er å forby innleie fra bedrifter som ikke er produksjonsbedrifter. Sånn var det i Norge fram til år 2000. Da var det innleie mellom produksjonsbedriftene. Vi hadde verft før år 2000, vi bygde landet vårt før år 2000. Hjulene gikk rundt uten frislippet for bemanningsbyråene. Det må gjeninnføres en regulering av den typen for å hindre at fagforeningene knuses og vi får tilstander som vi har sett på verftene de siste årene.

Jeg tar opp forslag nr. 7 på vegne av Senterpartiet, SV og Rødt.

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes har tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:35:15]: Som alle har sagt, er det faste og direkte ansettelser som skal være den absolutte hovedregelen i norsk arbeidsliv. Det betyr at innleie og midlertidighet er sikkerhetsventiler og ikke noe mer enn det.

Det er også verdt å ha med seg at totalt sett er ikke innslaget av innleie stort hvis man ser på Norge og alle bransjer under ett. Omkring 1,5–2 pst. er en beregning av utførte årsverk.

Allikevel er det slik at enkelte bransjer – og da har særlig byggenæringen vært fremhevet – har hatt et mye større omfang av innleie. Jeg er helt enig i den bekymringen som både forslagsstillerne og resten av komiteen har rundt bruken av innleid arbeidskraft i slike bransjer, og det er viktig å poengtere hvorfor. Det er ikke fordi det er noe galt med innleie i seg selv, men fordi det – hvis det får et for stort omfang over tid og regelverket er for slapt – gjør at man truer de faste, hele stillingene og de faste ansettelsene.

På den annen side, hvis man skulle gå i den motsatte grøfta og legge så strenge begrensninger på innleie som bl.a. mindretallet her ønsker, vil det gjøre at bedriftenes situasjon blir veldig vanskelig, ikke minst fordi arbeid kan variere gjennom sesonger.

Det har vært et veldig stort innslag av innleie i Oslo-området, og særlig byggenæringen har vært fremhevet. Det er verdt å kikke litt på de nyeste tallene. Innleie fra bemanningsbransjen til bygg og anlegg ble redusert med 15 pst. i tredje kvartal 2019, sammenlignet med samme periode i 2018, i landet som helhet. I Oslo var reduksjonen på 23 pst. NHO Service og Handel – det er riktignok bare deres mening – mener at dette skyldes de nye reglene som er innført for bemanningsbransjen.

Det er også kommet nye regler og strengere krav. Forslaget om å gi Arbeidstilsynet myndighet til å føre tilsyn med innleie og likebehandlingsreglene har vært på høring, og nå skal vi følge opp det. Det gjør vi så fort vi kan, og jeg tar sikte på å legge frem et forslag for Stortinget i løpet av våren.

Mange av utfordringene som beskrives i representantforslaget, handler nettopp om til dels manglende etterlevelse av det regelverket vi allerede har. Jeg tror det er et veldig godt prinsipp for en politiker at man skal være minst like opptatt av hvordan regelverket følges – og i og for seg at det er mulig å følge, men det er en litt annen diskusjon – enn av bare å vedta nye regelverk. Derfor er en styrket håndheving viktig, ikke minst for å slå ned på de useriøse aktørene, som ikke bare er et problem for arbeidstakere i Norge, men som i høyeste grad også er et problem for bedrifter, ikke minst de små og mellomstore.

Samtidig er det slik at innleie av arbeidskraft for flere bedrifter kan være helt nødvendig og løse et legitimt behov for arbeidskraft. Virksomheter kan måtte ta unna uforutsette produksjonstopper, og det kan være vanskelig å få tak i tilstrekkelig arbeidskraft lokalt. Forslagene om ytterligere begrensninger i adgangen til innleie vil etter min mening gi for lite fleksibilitet for virksomhetene. Det kan også ha en annen konsekvens, og det er at hvis man strammer inn for mye på innleie, kan det tyte ut andre steder, det være seg i form av innleide konsulenter – som jeg vet flere partier, i hvert fall ett parti, er kritiske til – eller gjennom flere midlertidige ansettelser.

Men tallene viser altså at innleien går ned, og nedgangen er desidert størst i Oslo-regionen. Det er veldig bra. Jeg vil tro at også det ansvaret som partene, altså fagforeningene og bransjen, har tatt – ikke minst i Oslo – er en av grunnene til at rekrutteringen til bygg- og anleggsrelaterte fag nå har tatt seg opp etter å ha vært altfor lav i lang tid.

Når det gjelder kartleggingen av omfanget av innleie, har jeg ikke noe imot den type kartlegging i seg selv.

Men som flere har sagt, også fra regjeringspartiene, er veldig mye av dette gjennomført, også det arbeidet som partene er med på ved å se på om tilknytningsformer, altså det moderne arbeidslivet, vil løse noe av dette.

Når det gjelder forslagene knyttet til offentlige kontrakter, er det helt klart at offentlig sektor skal være i front for å hindre useriøse aktører og arbeidslivskriminelle. De som bryter lover og regler i Norge, bør ikke få levere til det offentlige, og offentlig sektor har et særlig ansvar. Men ettersom Stortinget har behandlet en stor melding om anskaffelsesregelverket, som jeg vet ble lagt frem fra Næringsdepartementet – det var vel i fjor en gang – vet man at her er det et regelverk på plass. Utfordringen er nok en gang å sikre at det blir overholdt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Arild Grande (A) [10:40:29]: Med statsrådets innlegg er spagaten Høyre står i, komplett. Det manglet ikke på skremsepropaganda fra høyresiden da Stortinget i 2018 vedtok de historiske innstramningene: Det ville rasere arbeidslivet, og det kom til og med påstander om at Norges evne til å håndtere en pandemi ville bli begrenset som følge av det. Nå har de gjeldt i ett år, og ingen av skremslene har slått til.

Statsministeren sa da Stortinget vedtok dette, at det var hennes største nederlag. Margret Hagerup, som sitter i komiteen, uttalte at hun var «umåtelig trist».

I møte med bemanningsbransjen hyller høyresiden innleie, mens i møter med oss i debatter i Stortinget påstår de senere at de faktisk var med på å foreslå de samme innstramningene. Og nå står statsråden her og forsvarer det regelverket hans parti tidligere advarte kraftig mot. Innser Høyre at de tok fullstendig feil da Stortinget vedtok disse innstramningene?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:41:32]: Nei, det gjør vi nok ikke. Jeg mener fortsatt at det var uklokt av Stortinget å gå fra det som regjeringen foreslo, nemlig en offensiv politikk og strengere regler der problemet var størst, nemlig i Oslo-regionen, og gjøre det til et landsomfattende regelverk. Jeg mener at det har litt begrenset interesse hvis jeg som statsråd til enhver tid skal gå tilbake og diskutere alle vedtak som stortingsflertallet har gjort som jeg kanskje kunne hatt en annen mening om. Jeg tror ikke det ville vært spesielt interessant verken for komiteen, for Stortinget eller for folk som hører på. Derfor er jeg opptatt av å peke på resultatene som har kommet av det regelverket vi har. Da er det verdt å merke seg at nedgangen i innleie er desidert størst i Oslo-regionen, der også problemet har vært størst.

Når man skal diskutere dette, er det ikke sånn at Høyre eller regjeringspartiene er imot å ha nye tiltak,

men det er et eller annet med ikke å bare komme med nye tiltak for å gjøre det – før man har sett hvordan regelverket man har, faktisk virker.

Arild Grande (A) [10:42:36]: Jeg registrerer at statsråden viker unna problemstillingene. Det må bety at høyresiden innser at de påstandene de kom med i forrige runde da vi vedtok disse innstramningene, har vist seg å slå fullstendig feil. Det ble ikke sånn som høyresiden påsto – tvert imot har det bidratt til å rydde opp i arbeidslivet. Men høyresiden har jo dette som en del av sin politikk for å redusere fagforeningenes innflytelse over arbeidslivet, redusere organisasjonsgraden, og de sitter derfor stille og ser på at det blir et flertall av innleide på mange arbeidsplasser. Selv om vi nå har en relativt høy organisasjonsgrad i Norge, bidrar høyresidens politikk til at fagforeningenes innflytelse blir svekket, at det blir dyrere å være medlem i en fagforening, og det er med på å øke forskjellene i samfunnet og begrense organisasjonsgraden i Norge. Er det ren og skjær høyreideologi som ligger bak denne politikken, eller har høyresiden noen forskning som ligger bak som sier at det er smart å redusere organisasjonsgraden og øke innslaget av innleie?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:43:44]: For det første tror jeg svaret på det forrige spørsmålet, som også dette, ikke er noen illustrasjon på at jeg viker unna problemstillingene, men snarere illustrerer at veldig retoriske spørsmål ofte er kun det – da er det altså mye retorikk og ikke nødvendigvis et spørsmål om substans.

Det er ikke regjeringens politikk å redusere organisasjonsgraden, snarere tvert imot. Vår politikk er å holde på og bevare et godt organisert arbeidsliv. Vår politikk er å bruke og ta vare på den norske modellen, ta vare på trepartssamarbeidet, ta vare på en sterk og konkurransedyktig industri og et sterkt og konkurransedyktig næringsliv, som bl.a. skyldes trepartssamarbeidet.

Det har vært vår politikk f.eks. å styrke yrkesfagene – som gjør at det nå for første gang på lenge er flere som søker yrkesfag enn studieforbereidende – at flere skal få lærlingplass. Derfor går lærlingtallene oppover, ikke nedover. Det er utrolig viktig, selv om vi fortsatt har masse igjen å gjøre.

Det har også vært vår politikk å stramme inn på innleieregulverket, men det betyr ikke at vi kan være med på dagens forslag fra opposisjonen.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:44:59]: Det er bra at Høyre setter pris på det som skjer innenfor byggesektoren. Det er et resultat av det nære samarbeidet som var mellom Byggenæringens Landsforening i NHO og Fellesforbundet og det som var opposisjonen i Stortinget

den gangen. Jeg vil rette en takk både til NHOs BNL og til Fellesforbundet for det vi fikk til der.

Problemene er imidlertid økende innenfor verkstedindustrien og næringsmiddelindustrien, så det er viktig å gå inn på dette. Det viktigste som skjedde ved behandlingen sist gang, var at vi fikk vekkt den ansettelseskontrakten som NHO Service og Handel gikk for, nemlig fast ansettelse uten lønn mellom oppdrag, som jo ikke var noen fast ansettelse. Vi fikk klargjort at bemanningsselskapene måtte ha fast ansettelse. Dermed har vi i dag bare to ansettelsesformer: fast ansettelse og midlertidig ansettelse.

Spørsmålet mitt går på fast ansettelse i bemanningsforetakene. Jeg er klar over at det ikke bare kan være 100 pst.-stillinger. Hvor lav prosentstilling kan statsråden akseptere innenfor bemanningsselskapene?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:46:03]: Det er ikke mulig å sette et prosenttall for det, men det er verdt å minne om at regelverket ikke bare sier at det skal være faste ansettelser, det sier også noe om forutsigbarheten i arbeidet – jeg husker ikke nå de presise formuleringene.

For å ta et teoretisk eksempel: Hvis man har en fast ansettelse med helt sporadiske vakter – det er umulig å planlegge når på døgnet man kommer, man blir ringt opp når det skulle være – og det utgjør en 10 pst.-stilling, vil det kanskje være problematisk. Hvis man derimot har en fast ansettelse og jobber tre timer hver mandag – og det er det man gjør – er det kanskje en annen situasjon.

Det er den type ting som de rette myndigheter selvfølgelig må se på – hvis det skulle dukke opp slike problemstillinger. Men det er altså ikke bare faste ansettelser, det er også en større innramming enn det.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:47:00]: Det er korrekt. Det gikk vi grundig inn på i komiteen da vi behandlet det. Det måtte være forutsigbarhet for jamt arbeid og jamn inntekt framover, minimum 20 pst.-stilling, altså én dag i uka, bør ikke være noe dårlig krav.

Mitt neste spørsmål går på hvilke omgøelser denne innstramningen har ført til. Vi fikk nå § 14-12 andre ledd i arbeidsmiljøloven, som kan erstatte fast ansatte med ansatte i bemanningsforetak, men der det er et krav at man må ha avtale med en fagforening med innstillingsrett. Så velger da noen ikke å bruke den adgangen, men arbeidsmiljøloven § 14-12 første ledd, og sier at de bruker det til arbeidstopper når det gjelder midlertidige stillinger. Mener statsråden at det er en omgøelse av Stortingets flertallsvilje?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:47:52]: Nei, jeg mener ikke at det å bruke det regelverket man har, er en

omgåelse av Stortingets flertallsvilje. Men representanten Lundteigen peker likevel på noe helt sentralt, for jeg antar at selv SV og ytre-venstre-partiet Rødt, når de vil ha et forbud, i praksis ikke ønsker å ta vekk fagforeninger med innstillingsretts mulighet til å godkjenne innleie – hvis man har landsomfattende tariffavtaler. Det er en ganske stor andel av innleien, ikke minst i etablerte produksjonsindustrier og også i store deler av verftsvirksomheten.

Her mener jeg det er en balanse, ikke minst for en del mindre virksomheter, særlig ute i distriktene. Vi vet at små og mellomstore bedrifter er viktigere jo lenger ut av de store byene man kommer.

Så er det ikke alltid sånn at man har en landsomfattende tariffavtale. Vi kan ønske det, selvfølgelig, vi kan si at det er smart å organisere seg, både som arbeidsgiver og arbeidstaker, men hvis man ikke har det, mener jeg det er en for sterk begrensning å sperre hele deres mulighet til å kunne ha innleie. Det vil svekke dem i konkurranse med andre virksomheter.

Solfrid Lerbrekk (SV) [10:49:04]: Byggjenæringa i Oslo-området merkar seg svært godt det nye anbudsregimet i Oslo kommune. Det har vorte teke godt imot, og me ser allereie no at det har positive verknader på rekrutteringa blant ungdomar. Desse reglane verkar svært godt på offentlege anbod, men dei har ikkje dei store konsekvensane på privatmarknaden. Ein byggmeister sa til meg i førre veke at han og hans 20 tilsette har gjeve opp mindre oppdrag på privatmarknaden. Det er ikkje lenger mogleg å ta mindre oppdrag, som skifting av ein vegg i eit hus eller å setja inn nye vindauge, på grunn av konkurransen.

Spørsmålet mitt er då: Kva synest statsråden om anbudsreglane i byggebransjen i Oslo-området, og kva kan statsråden gjera for å få bukt med den svarte privatmarknaden i byggjenæringa?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:50:01]: Nå kjenner jeg ikke alle detaljene i den såkalte Oslomodellen, heller ikke i den såkalte Skiensmodellen, fra mitt hjemfylke, men jeg er i utgangspunktet positiv til at kommuner og fylkeskommuner tar ansvar og lager klare regler for sine innkjøp. Jeg mener at det også er en interessant diskusjon om vi burde samle noe av dette og bruke det som et slags utgangspunkt for å se på det nasjonale regelverket.

Jeg husker da jeg ble kunnskapsminister. Da hadde det vært rød-grønn regjering i åtte år, og man ble fortalt at det var så innmari vanskelig å innføre lærlingkrav for offentlige innkjøp. Det hadde man ikke klart – og det er seriøse bedrifter som har lærlinger. Det klarte vi. Det var riktig den gangen; nå må vi se om det finnes andre og nye tiltak.

Så vet jeg at veldig mange små håndverksbedrifter sier at de ikke lenger kan konkurrere på privatmarkedet. Det synes jeg er synd og skam, men det er ikke konkurransen som er problemet, det er den urettferdige, urimelige konkurransen, at det kommer inn en bedrift med underbetalte arbeidere som kanskje ikke følger norske lover og regler i det hele tatt. Det er ikke konkurranse, det er useriøst arbeidsliv, og det skal vi ha bort.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Rigmor Aasrud (A) [10:51:21]: Denne saken dreier seg overordnet sett om hvorvidt vi skal ha et arbeidsliv som er basert på det som alle etter hvert snakker pent om: den norske modellen. Den norske modellen står som kjent ikke i veien for det norske folk – den står opp for det norske folk. Den norske modellen innebærer også at man må lytte til dem som har skoene på, og i dette tilfellet er det helt klart arbeidsfolk.

I Norge er det enighet om – i alle fall mener de aller fleste det – at faste ansettelser er riktig, og at lønns- og arbeidsvilkårene skal være ordentlige. Men når en hører på debatten her i dag, høres det ut som at det enten er faste ansettelser eller innleie som gjelder, og at hvis vi ikke kan ha innleie, vil det gå veldig dårlig i næringslivet. Men det er i henhold til arbeidsmiljøloven fullt mulig å ansette folk midlertidig der det er arbeidstopper, men man bør ikke basere hele driften sin på ikke å ha faste ansettelser, som vi ser noen steder.

Vi hører regjeringen og flertallet i denne salen si at det har blitt gjort endringer i regelverket, så nå må vi vente og se. Forslaget som er lagt fram, baserer seg på gammel kunnskap, sier de. Men vi har jo for ikke veldig lenge siden sett at innleie fortsatt er utbredt. Vi får rapporter fra fagforeningene nesten daglig om hvordan det er der ute.

Om det ikke er empiri for det, er det i alle fall grunn til å tro at sosial dumping og arbeidslivskriminalitet forekommer oftere i situasjoner der det er mye innleie. Vi så det for noen måneder siden, da arbeidsfolk på Nasjonalmuseet fikk halv lønn. Vi så det for et par dager siden, da vi leste om en arbeidstaker som fikk juling som svar da han etterspurte lønna si fra en arbeidsgiver.

Sånn kan vi ikke ha det i Norge. Det tror jeg det faktisk er enighet om, men da er det grunn til å spørre hvorfor vi ikke får sterkere fyrop fra flere om dette. Hvorfor stiller ikke de som driver seriøst, opp og stiller de som driver useriøst, mer til ansvar? Hvorfor er ikke arbeidsgiverorganisasjoner og bedriftseiere på når vi ser såne saker? Det burde vært fakkeltog for dem som driver anstendig og imot en sånn utvikling.

De forslagene som vi legger fram i dag, har vi utarbeidet sammen med arbeidstakerorganisasjonene, de som har skoene på. Det burde være et viktig argument når vi skal stemme her i salen i dag. Da må vi sørge for at flere er organisert. Det skjer ikke bare på dugnadsbasis – da må regjeringen komme opp med virkemidler som gjør at flere blir organisert.

Jorodd Asphjell (A) [10:54:40]: Det er ingen tvil om at vi trenger flere stolte fagarbeidere i dette landet. Det handler om å framsnakke fagarbeideren og yrkesfagene. Arbeiderpartiet ønsker å fokusere på den praktiske skolesekken, og at vi starter tidlig med det.

Når det gjelder yrkesfaglig satsing, har vi brukt 1 mrd. kr denne perioden til å satse på yrkesfag. Vi vil gi ungdom en læreplassgaranti, vi vil ha en satsing på høyere yrkesfaglig utdanning gjennom 1 000 nye fagskoleplasser, vi må anerkjenne mesterbrevordningen som fagansvarlig for mange av disse ungdommene. Vi må framsnakke dette, og ungdommene som skal søke seg til disse yrkene, må ha trygghet for at de møter et arbeidsliv som er anstendig – et arbeidsliv som setter pris på deres kompetanse og arbeidsevne, og som sikrer dem trygghet i hverdagen.

Et eksempel: I 2014 var det en sak i Høyesterett. Det var to tidligere arbeidskolleger av meg, trucksjåfører fra Orkanger, som gikk til sak mot staten. Hvorfor gjorde de det? Jo, fordi de ble permittert fra et lokalt trykkeri og Nav sa nei til dagpenger fordi de mente at dette var konjunktursvingninger som bedriften skulle ha forutsett. Men det var altså de ansatte som måtte bære tyngden ved ikke å få dagpenger. Arbeidstakerne tapte i lagmannsretten. Så ble saken brakt inn for Høyesterett i 2014, og de fikk fullt medhold der – det var en enstemmig dom – og staten måtte betale alle omkostninger. De ansatte hadde rett på dagpenger.

Når det offentlige opererer på en slik måte overfor arbeidstakere som har mistet arbeidet sitt, hvordan kan vi da forvente at det fungerer i det private i et slikt system? Å ha et godt regelverk knyttet til faste ansettelser og faste stillinger og ikke bare midlertidighet er så viktig. Skal folk ha trygghet for arbeid, inntekt, familie og bolig, må vi ha et arbeidsliv som sørger for det. Og det svekker ikke konkurransekraften i norsk næringsliv – det styrker konkurransekraften i norsk næringsliv at folk føler trygghet. Da søker de ny kompetanse, og da bidrar de til bedriften – ikke motsatt.

Forslaget som er lagt fram her, om å gi arbeidstakere et regelverk som gir trygghet, er viktig, og da er organisasjonsgraden helt fundamental. Hvorfor er det lavere organisasjonsgrad i privat sektor enn i offentlig sektor? Det handler om akkurat dette: små bedrifter som ønsker å svekke de ansattes rettigheter. Det kan vi ikke ha noe

av. Vi må styrke dem. Det er det den nordiske modellen handler om – trepartssamarbeidet, som er så viktig for alle som er i arbeid.

Margret Hagerup (H) [10:58:02]: Igjen står vi her og har en debatt om innleie, et knapt år etter at Stortinget gjorde vesentlige innstramminger. Om vi i dag skulle gjort det enda vanskeligere å leie inn folk, var det de seriøse bemanningsbyråene og bedriftene som igjen ble skadelidende.

Norge har et trygt og godt arbeidsliv. De aller fleste overholder lover og regler. Men det finnes dem som utnytter systemet og menneskene rundt seg. Det er helt uakseptabelt. Vi har derfor jobbet kontinuerlig med å slå ned på arbeidslivskriminalitet og useriøse aktører siden regjeringsskiftet i 2013.

Men arbeidslivet er ikke svart-hvitt, og en trenger ikke reguleringer basert på ytterpunktene. De aller fleste forholder seg til regelverket og har ordnede lønns- og arbeidsvilkår. Det er allerede gjort betydelige endringer i bransjen i samarbeid med partene i arbeidslivet.

Hovedregelen i norsk arbeidsliv er og skal være faste ansettelser. Det gir forutsigbarhet for arbeid og inntekt. Høyre og regjeringen har fått gjennomslag for en bedre definisjon av faste ansettelser, som nettopp sikrer bedre forutsigbarhet for arbeid og lønn.

La oss sammen fortsette å sørge for at vi har et ryddig og organisert arbeidsliv med bemanningsbransjen på laget. Det fortjener bransjen. De jobber hver dag for at folk skal komme seg inn i arbeidslivet, samtidig som bedriftene har nødvendig fleksibilitet til å kunne drive lønnsomt.

Mange bedrifter og arbeidsplasser er rett og slett avhengige av perioder med innleid arbeidskraft for å få det til å gå rundt. Vi ønsker alle å slå ned på useriøse aktører som bryter regelverket, men vi må ikke bruke feil virkemidler. Arbeiderpartiets forslag vil straffe bedrifter landet rundt selv om problemet stort sett er begrenset til bygg- og anleggsbransjen i Oslo-området. Det er uansvarlig, det er urettferdig, og det er usosialt. Ekstra ille blir det når tiltakene rammer dem som sitter aller nederst ved bordet, de som strever med å finne seg en jobb.

Jeg har selv jobbet med rekruttering i mange år og kjenner meg ikke igjen i historiefortellingen venstresiden har om bemanningsbransjen. Historiene er ulike, uavhengig av bransjer. Denne bransjen bisto meg med rekrutteringer samtidig som de ga bedriftene rask hjelp ved produksjonstopper. De ga også sjansen til mange av dem som var lengst unna arbeidslivet. De fikk en fot innenfor, en mulighet til å forsørg seg selv.

Verden kan ikke ses i svart-hvitt, ei heller arbeidsmarkedet. Vi bør derfor slutte å svartmale denne bransjen, som definitivt har livets rett.

Det kan jo være interessant å stille spørsmålet til SV og Rødt om de vil forby innleie også når det går gjennom avtaler med fagforeninger.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:01:02]: Temaet som vi diskuterer nå, er utrolig viktig, men det er også svært komplisert. For det vi gjør, er å gå inn på én del av norsk arbeidsliv, og det vi gjør der, må ses i forhold til resten av norsk arbeidsliv. Jeg vil bare understreke nok en gang – for det er flere talere som tydeligvis ikke er fullt klar over det – at i dag er det bare to ansettelsesformer: faste ansettelser og midlertidige ansettelser. Alle bemanningsforetak må ansette sine folk fast, diskusjonen går på i hvor stor stilling.

Det ble sagt fra statsråden at det er viktig å ha en rettferdig konkurranse innenfor et trygt arbeidsliv. Det støtter jeg fullt ut. For Senterpartiet er det avgjørende viktig å se på både arbeidsgiverens, bedriftens og den ansattes situasjon. Vi må lage et regelverk som ikke gjør at det blir forskjeller mellom store og små bedrifter.

Vi har i dag en rekke håndverksbedrifter med 20 ansatte som ikke har fagforeningsavtale med en fagforening med innstillingsrett. De kommer da ikke inn under muligheten til å bruke arbeidsmiljøloven § 14-12 andre ledd. De ser på det som et problem, og for dem er jeg helt enig i det. Jeg er helt enig. Poenget med arbeidsmiljøloven § 14-12 andre ledd er at en skal bruke bemanningsselskaper inn i en produksjonsbedrift for å erstatte produksjonsbedriftens egne ansatte, enten de er fast ansatte eller midlertidig ansatte. Det skaper altså et problem når noen bedrifter som ønsker å benytte seg av et bemanningsselskap, ikke har en slik fagorganisering som dagens lov krever.

Men da må vi tilbake til poenget, nemlig at bemanningsselskaper var i sitt utgangspunkt et spørsmål om å dekke opp vikariater. Vikariater er nødvendig å dekke opp fordi arbeidsgiver står i en akutt situasjon, trenger en person til å gå inn i et vikariat, får det fra et vikarbyrå på en effektiv og god måte – kanskje en dyr måte, men det dekker opp behovet. Det er en flott sak, og det vil Senterpartiet ha fortsatt – sjølsagt. Så skal vi ha arbeidsmiljølovens bestemmelser om midlertidige ansettelser for å ta arbeidstopper. Derfor slår vi også ring om permitteringsregelverk og alle de andre ordningene som sikrer og balanserer interessene mellom arbeidsgiver og arbeidstaker.

Det er så vesentlig å sikre interessene på begge sider og helt nødvendig å se denne helheten. Det er så viktig å få en kontroll. Og til kontrollen i dag fra Arbeidstilsynet: Jeg håper at vi får til en ny § 18-6 første ledd, når det gjelder at Arbeidstilsynet skal kontrollere dette. Men da må statsråden også gi rom for at Arbeidstilsynet har folk ute

på arbeidsplassene og fører et reelt tilsyn, eller så blir det en papirtiger.

Ingjerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Arild Grande (A) [11:04:21]: Høyresiden står i en utrolig spagat i denne saken. Margret Hagerup har nettopp vært oppe og markedsført Høyre som bemanningsbransjens beste venn, mens statsråden står og hyl-ler det regelverket som de selv stemte imot, og forsvarer det med nebb og klør. Da vi vedtok denne historiske innstramningen i 2018, manglet det ikke på skremsler fra høyresiden om hvor ille det skulle bli i norsk arbeidsliv – byggeprosjekter som ville bli stoppet, fra helsevesenet hørte vi enkelte påstå at det ikke var mulig for Norge å håndtere en pandemi. Det var latterlige påstander, som selvfølgelig har vært tilbakevist gang på gang, og som viser at høyresiden tok feil. Det innrømmer også høyresiden når de nå forsvarer det regelverket som de så kraftig strittet imot.

Tvert imot har det bidratt til å rydde opp i arbeidslivet på mange områder. Men der det er innleie fortsatt, florerer den ulovlige innleien, som rapporten fra høsten 2019 viste oss, i Oslofjord-området, hvor det er 80 pst. ulovlig innleie der det er innleie. Derfor fremmer vi forslag for å rydde opp en gang for alle.

Også i denne debatten får vi framsatt feilaktige påstander fra høyresiden om at disse forslagene vil hindre aktører i å hente inn ekspertise. Jeg må minne om at det er full adgang til å ansette folk i Norge også ved midlertidig behov og ved sesongarbeid. Det er også full adgang til å avtale innleie så lenge det ikke er fra et bemanningsbyrå, med vårt forslag om et forbud i Oslofjord-området.

Det påstås at våre forslag vil legge ned bransjer. Men jeg må minne om at det er fagforeningene selv for dem som jobber i disse bransjene, som ber oss om disse forslagene. De ønsker ikke å legge ned sin egen arbeidsplass, de ønsker å ha trygghet for arbeid og trygghet i arbeid.

En liten stemmeforklaring til slutt om forslaget som er lagt fram som løst forslag fra Senterpartiet, SV og Rødt. Dette forslaget var også oppe til vurdering på landsmøtet i Fellesforbundet, og ble avvist av landsmøtet. Det er ikke det som landsmøtet i Fellesforbundet har bedt Stortinget om. Tvert imot ville ikke vedtaket i Fellesforbundet blitt enstemmig dersom det inneholdt det forslaget som Senterpartiet, Rødt og SV nå fremmer, fordi det vil svekke fagforeningenes og de tillitsvalgtes innflytelse over arbeidslivet. Det vil svekke muligheten for de tillitsvalgte til å få makt over beslutningene om hvorvidt det skal være innleie eller ikke. Vi forholder oss derfor til det som et enstemmig landsmøte, de som representerer

arbeidsfolkene som er mest berørt av innleie, har bedt oss om.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:07:31]: Takk for diskusjonen.

Bare en kort merknad til representanten Grande: Jeg vet ikke om det er dårlig korttidshukommelse – det kan det være – eller om det er at representanten bare rett og slett ikke hører etter når han spør om noe og får et svar, eller om det er at representanten opererer med en slags egen type kvern i hodet, at uansett hva svaret er, blir det i hans hode det som han hadde ønsket at det skulle være på forhånd. Det er ikke sånn at jeg forsvarer dagens regelverk med hud og hår. Jeg var veldig ærlig og åpen på dette: Regjeringspartiene stemte mot at dette skulle gjelde for hele landet. Men jeg synes det er fornøftig å ta utgangspunkt i det regelverket som er.

Så er det sånn at det er fullt mulig både å slå hardt ned på useriøs innleie og mene at overdreven innleie er et problem, og samtidig ikke hoppe på venstresidens stempling, nærmest, av en hel bransje. Jeg er også helt enig i representanten Hagerups beskrivelse av en bransje som både bidrar med viktige ting for norsk næringsliv, og som bidrar med jobb til mange som trenger en sjanse i arbeidslivet. Her er det rett og slett snakk om å ha to tanker i hodet samtidig.

Så kan man jo lure på hva som blir politikken til opposisjonen til slutt når det som kanskje er et totalforbud mot innleie fra Rødt og SV, møter et annet forslag fra Senterpartiet, som Arbeiderpartiet mener reduserer fagforeningenes innflytelse. Det får vi kanskje vente med å se.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [11:09:13]

Interpellasjon fra representanten Kari Elisabeth Kaski til justis- og beredskapsministeren:

«DnB-skandalen har belyst hvordan norske finansforetak kan brukes til skatteunngåelse og korrupsjon. DnB er nå under etterforskning av Økokrim, men når dette kunne skje med landets største bank, er det grunn til å frykte at det kan finnes flere saker der ute. I 2019 mottok Økokrim 11 564 rapporter om mistenkelige transaksjoner, primært fra banker, men stoppet bare 6. I 2018 tok Økokrim inn bare 2 nye saker på hvitvasking, og ute i politidistriktene er henleggelsesraten for saker oversendt fra Økokrim høy. I sum tyder dette på at Økokrim ikke er i stand til å ettergå og etterforske innmeldte mistenkelige transaksjoner og ta opp kampen mot hvitvasking, skatteunngåelse og korrupsjon.

Hvordan vil statsråden jobbe for å forsterke innsatsen mot økonomisk kriminalitet og sikre at Økokrim får

tilstrekkelige ressurser til å ettergå og etterforske mistenkelige transaksjoner som er innmeldt fra finansforetak?»

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:10:34]: Økonomisk kriminalitet som hvitvasking, skatteunndragelse og korrupsjon er en alvorlig trussel mot velferdsstaten. Milliarder som kunne vært brukt på omfordeling, sykehus og infrastruktur, havner i stedet i lommene på kriminelle og superrike. En studie som ble lagt fram i 2017, anslår at de aller rikeste familiene – bare rundt 1 100 familier i Skandinavia – unndro en tredel av den skatten de skulle ha betalt i 2006. I 2010 anslo daværende skattedirektør at nordmenn hadde unndratt formue i utlandet på 200 mrd. kr. Innenfor arbeidslivskriminalitet alene anslås det at omfanget av unndratt skatt og avgifter er på mellom 28 mrd. kr og 60 mrd. kr i året.

DNB-skandalen har belyst hvordan norske finansforetak kan brukes til skatteunngåelse og korrupsjon. Dette er landets største bank, som har vært mellomledd for store transaksjoner fra en islandsk fiskerigigant til et postboksselskap i skatteparadiset Marshalløyene og videre til Namibia, hvor deler av pengene er brukt til korrupsjon. Norge er på ingen måte forskånet for alvorlig økonomisk kriminalitet, kanskje tvert imot.

Det er snakk om store summer, summer som fellesskapet går glipp av. I tillegg vet vi at bruken av skatteparadiser, hvitvasking og korrupsjon er med på å finansiere annen kriminell aktivitet og terrorisme. I en stadig mer globalisert og digitalisert verden kan penger flyttes enklere og raskere enn noen gang. Da er det avgjørende at vi har et sterkt Økokrim som kan avdekke, etterforske og anmelde økonomisk kriminalitet. Det handler om selve fundamentet i samfunnet vårt, at alle bidrar etter evne, ingen sniker seg unna. Det handler også om å bekjempe annen alvorlig kriminalitet innenfor alt fra overgrep mot barn til narkotikaomsetning og terrorfinansiering – pengestrømmene er ofte nøkkelen.

Derfor har det vært svært bekymringsfullt å følge Dagens Næringslivs serie om Økokrim, som er vårt særorgan i politiet og påtalemyndigheten for å bekjempe økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet. Gjennom flere saker er det vist hvordan Økokrim ikke har tilstrekkelige ressurser til å håndtere en økende mengde meldinger om mistenkelige transaksjoner fra finansaktører som banker og eiendomsmeglere, at meldingene resulterer i få anmeldelser og stanset transaksjon, samt at Økokrim tar inn få saker selv som de kjører påtale på. Også Økokrims meldinger til skatteetaten er færre enn tidligere. Tidligere hvitvaskingssjef i DNB, som også har jobbet i Økokrim, går så langt som å si at det ikke er noen vits å ringe Økokrim. Det må få alarmklokkene til å ringe.

Enheten for finansiell etterretning i Økokrim etterforsker ikke egne saker, men oppretter anmeldelser som

sendes til politidistriktene. Det er meningen at politidistriktene skal etterforske økonomisk kriminalitet i egne områder, men vi ser at henleggelsesraten for disse sakene i politidistriktene er svært høy. Det er bekymringsfullt, for det tyder på at mange som står bak ulike former for økonomisk kriminalitet, går fri. Riksadvokaten la i fjor fram en tilsynsrapport som trakk fram dette. Riksadvokaten skriver at enheten oversender mange anmeldelser til politidistriktene, at anmeldelsene er grundige og godt dokumenterte, men følges i for liten utstrekning opp i det aktuelle politidistriktet. Riksadvokaten skriver at dette er lite tilfredsstillende.

Jeg mener det er åpenbart at det må tas grep rundt Økokrim og etterforskningen av økonomisk kriminalitet i Norge. Til enhver tid vil det være en prioriteringsdiskusjon i politiet. Det er alltid gode saker og alvorlig kriminalitet å ta tak i. Etterforskning av pengestrømmer, skatteunndragelse og hvitvasking kan tape i møte med saker som oppleves som mer akutt og nærmere folk. Det er naturlig. Samtidig kan det ikke overdrives hvor viktig det er å bekjempe kriminalitet som på mange måter undergraver hele vår samfunnsorden. Realiteten er at dette har blitt mer krevende i møte med nettopp globalisering og digitalisering. Da må vi også diskutere om dagens system er hensiktsmessig.

For det første, og kanskje aller viktigst: Har Økokrim tilstrekkelige økonomiske ressurser? Budsjettet til Økokrim går først og fremst til ansatte, til folk som jobber der. Med en økning av budsjettet vil Økokrim kunne ansette flere og gjøre mer. Jeg stilte tidligere justisminister Kallmyr spørsmål om det, og hans svar var å vise til at dette er Politidirektoratets ansvar. Jeg kjenner til ansvarsfordelingen her, men jeg vil likevel hevde at det er et politisk ansvar at Økokrim prioriteres.

Videre: Er dagens organisering hensiktsmessig? At politidistriktene skal etterforske også økonomisk kriminalitet i sine regioner, har åpenbare fordeler. Samtidig viser henleggelsesstatistikken at disse sakene taper i kampen om prioriteringene. Nå skal, etter det jeg forstår, Økokrim jobbe mer ute i distriktene og bidra mer med kompetanse ute. Det virker klokt, for her er det åpenbart nødvendig med spisskompetanse. Men vil det løse kjernen i utfordringen – prioritering?

Til slutt: Hvordan kan samarbeidet med finansinstitusjonene og Økokrim forbedres? Vi er avhengig av at alle krefter, det offentlige og det private, jobber sammen for å bekjempe denne kriminaliteten.

Med de utfordringene ser jeg fram til å høre justisministerens svar og refleksjoner om dette temaet.

Statsråd Monica Mæland [11:17:01]: La meg innledningsvis være helt tydelig på at regjeringen prioriterer arbeidet mot økonomisk kriminalitet høyt. Økono-

misk kriminalitet er et alvorlig samfunnsproblem. I tillegg til å være en trussel mot et velfungerende næringsliv utgjør det i sin ytterste konsekvens en trussel mot de grunnleggende verdiene velferdsstaten er bygd på. Det er også viktig for å hindre terrorfinansiering. Arbeidet støtter dermed også godt opp under nasjonal sikkerhet i bredt.

Det er iverksatt en rekke tiltak for å bekjempe og forebygge økonomisk kriminalitet de siste årene. I 2017 la regjeringen fram en strategi mot hvitvasking, terrorfinansiering og finansiering av spredning av masseødeliggelsesvåpen. Strategien er sektorovergripende og gir uttrykk for regjeringens ønske om bedre koordinering av den samlede nasjonale innsatsen mot disse kriminalitetstypene. De aller fleste tiltakene i strategien er gjennomført, og vi er for tiden i ferd med å fornye den basert på dagens risikovurderinger.

Regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet fra 2015 ble revidert i 2017 og deretter i 2019. Som en del av oppfølgingen av denne strategien er det etablert syv a-krimsentre, og et nasjonalt tverretattlig analyse- og etterretningssenter er etablert for å styrke innsatsen mot økonomisk kriminalitet. Arbeidslivskriminalitet er bredt definert, og innsatsen som legges ned her, bidrar til forebygging og bekjempelse av flere former for økonomisk kriminalitet, herunder også bedragerier, konkurskriminalitet og hvitvasking.

Regjeringen har styrket etterforskningsfeltet i politiet med 83 mill. kr i budsjettet for 2020. Justis- og beredskapsdepartementet styrer Politidirektoratet gjennom å sette mål og stille krav på et overordnet nivå. Det er direktoratet som tildeler midler til politidistriktene og særorganene, herunder Økokrim. Jeg er kjent med at Politidirektoratet har sørget for en ressursøkning til Økokrim de siste årene.

Økokrims etterforskningsressurser skal brukes til særlig alvorlige saker. Økokrim skal også yte bistand til politidistriktene og statsadvokatembetene, men de fleste av sakene om økonomisk kriminalitet behandles av politidistriktene selv. Enheten for finansiell etterretning i Økokrim mottar rapporter om mistenkelige transaksjoner, såkalte MT-rapporter, som oversendes fra finansinstitusjoner og andre rapporteringspliktige etter hvitvaskingsloven. Enhetens oppgave er å analysere rapportene og videreformidle det de finner, til politiet, tilsynsmyndigheter eller utenlandske samarbeidspartnere for oppfølging.

Økokrims rolle er også i utvikling. Økokrim har de siste årene bistått politidistriktene mer enn tidligere. De er også tildelt et fagforvalteransvar overfor politidistriktene for fratakelse av utbytte fra straffbare handlinger, herunder inndragning, og finansiell sporsikring. Målet er å bidra til bedre innsats på disse områdene. I desem-

ber 2019 igangsatte Økokrim en intern gjennomgang av enheten for finansiell etterretning, EFE. Gjennomgangen vil forhåpentligvis resultere i tiltak som vil bidra til en enda bedre innsats.

La meg så si litt mer om det arbeidet som gjøres med rapportene om mistenkelige transaksjoner, MT-rapportene. Terskelen for å rapportere til enheten for finansiell etterretning i Økokrim etter hvitvaskingsloven er lav. Rapportene inneholder i hovedsak data om finansielle transaksjoner, personer og selskaper som knytter seg til disse, og eventuelt hvilke forhold den rapporteringspliktige mener er mistenkelige. Innholdet og kvaliteten på dataene avhenger av hvilken gruppe av aktører den rapporteringspliktige tilhører, og varierer mye. Kvaliteten påvirker i betydelig grad muligheten til å bruke rapporten i senere analysearbeid.

Det er viktig å understreke at EFEs prioritering av MT-rapporter for videre analyse er risikobasert. I «Nasjonalt risikovurdering – Hvitvasking og terrorfinansiering i Norge 2018» er det banker og aktører som leverer formidling av betalingstjenester, som vurderes å ha høyest risiko for å bli misbrukt til hvitvasking og terrorfinansiering. EFE prioriterer derfor å bruke MT-rapportene fra disse aktørene og ser særlig etter rapporter som omhandler høyrisikoprodukter og sårbare næringer, utenlandske tjenestemenn eller transaksjoner til eller fra høyrisikoområder. Samtidig skal EFE også være oppmerksom på og prioritere analyser i tråd med de sentrale føringene som regjeringen og Riksadvokaten gir for kriminalitetsbekjempelse nasjonalt.

I tillegg til saker og analyser om hvitvasking og terrorfinansiering prioriteres MT-rapporter som grunnlag for analyser som omhandler andre kriminalitetsområder, i tråd med regjeringens og Riksadvokatens prioriteringer, som alvorlig økonomisk kriminalitet, overgrep mot barn, da særlig saker med direkteoverførte overgrep, samt arbeidslivskriminalitet. EFE oppretter og oversender også anmeldelser til politidistriktene, både på forespørsel og på eget initiativ. I tillegg til å være utgangspunkt for anmeldelsene inngår informasjon fra MT-rapporter bl.a. i Økokrims svar på forespørsler fra politidistriktene og andre lands enheter for finansiell etterretning. I 2019 ble 567 slike henvendelser besvart.

La meg så knytte noen kommentarer til den sammenligningen som både av representanten Kaski og fra flere andre hold er blitt gjort den siste tiden, mellom det totale antallet MT-rapporter som EFE mottar, og antallet transaksjoner som stanses. Med hjemmel i hvitvaskingsloven kan Økokrim i særlige tilfeller forby gjennomføring av en transaksjon, altså stanse transaksjonen. Dette er en snever unntaksregel, og de samme prinsippene for forholdsmessighet som følger ved bruk av straffeprosessuelle inngrep, skal også vektlegges her. I

praksis er transaksjonene i de aller fleste tilfeller allerede gjennomført når de kommer inn til EFE, og kan derfor ikke stanses. Antall mottatte transaksjoner samsvarer derfor ikke med den reelle muligheten til å stanse transaksjoner.

Det er heller ikke formålstjenlig å forsøke å måle verdien av MT-rapporter ved å telle antallet hvitvaskingsaker. Rapportene kan føre til at det settes i verk alle typer etterforskning innen økonomisk kriminalitet og på andre områder. Straffesaker som har sitt utspring i en MT-rapport, vil gjenfinnes i statistikken som en sak om et annet straffbart forhold. Selv om antallet transaksjoner som stanses, helt sikkert kunne vært høyere, er det derfor viktig å se rapportene om mistenkelige transaksjoner i et større bilde, der rapportene bidrar til å bekjempe annen alvorlig kriminalitet som regjeringen og Riksadvokaten har gitt føringer for skal prioriteres.

Vi er altså på god vei, men vi kan selvsagt bli bedre og mer effektive i arbeidet mot økonomisk kriminalitet. Her er det avgjørende at mange instanser, både offentlige og private, gjør en innsats. Offentlig og privat sektor samarbeider allerede når det gjelder å motvirke hvitvasking, terrorfinansiering og finansiering av spredning av masseødeleggelsesvåpen. Både Økokrim og PST veileder og er i dialog med privat sektor. Privat sektor er en verdifull aktør i arbeidet med bekjempelsen av hvitvasking og terrorfinansiering. Samtidig er jeg åpen for at et slikt offentlig-privat samarbeid selvsagt kan utvikles ytterligere.

Sammen med finansministeren og arbeids- og sosialministeren skal jeg møte aktuelle etats- og virksomhetsledere og sammen med dem se på om det er behov for å iverksette ytterligere tiltak mot økonomisk kriminalitet. Både banker og andre rapporteringspliktige må også ta sitt ansvar ved å fortsette å rapportere om mistenkelige transaksjoner.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:25:56]: Jeg takker for svaret fra justisministeren. Jeg må si jeg er litt overrasket over svaret, for dette er jo en interpellasjon om Økokrim spesifikt og ikke en interpellasjon om hele omfanget av tematikken rundt hvitvasking og arbeidslivskriminalitet. Det er viktig, og det gjøres mye viktig arbeid ellers fra myndighetene og i det private, men det er klart at Økokrim har en spesiell rolle nettopp i å klare å bekjempe dette og med å sikre etterforskning og domfellelse når det skjer økonomisk kriminalitet og skatteunndragelse – og det gjør det i Norge.

Derfor etterlyser jeg at justisministeren i større grad går inn på det som er temaet her, nemlig Økokrim og de bekymringsfulle sakene som vi har sett i Dagens Næringsliv, og som statistikken viser. Når vi har en tidligere hvitvaskingsjef i landets største bank, DNB, som går ut

og sier at det ikke er noen vits i å ringe Økokrim, er det alvorlig. Når vi ser at antallet meldinger om mistenkelige transaksjoner øker så mye som det gjør nå – det var over 11 000 i fjor – og det kun er seks transaksjoner som blir stanset, er det et veldig lavt tall. Jeg er helt enig i at det ikke vil være grunnlag for å si at man skal gå inn og ta tak i alle disse meldingene om mistenkelige transaksjoner. Selvsagt vil Økokrim bruke mange av de meldingene til heller å kunne danne seg et helhetlig bilde, til å kunne drive etterretning, til å kunne samarbeide med andre land, men selv Økokrim har jo i Dagens Næringsliv sagt og antydnet at antallet transaksjoner som burde vært stanset, nok burde vært høyere.

Det samme gjelder hvitvaskingsanmeldelser; vi ser at det er færre av dem. Og statsråden var inne på samarbeidet med politidistriktene, og at Økokrim nå i større grad skal bistå dem. Ja, det er bra, men mener justisministeren at den henleggelsesraten vi ser ute i politidistriktene, er uproblematisk? Det hjelper ikke at det blir sendt mange godt gjennomarbeidede saker ut i politidistriktene hvis de bare blir henlagt der. Konsekvensene av det er jo at det er kriminelle som går fri.

Avslutningsvis: Det har vært en viss budsjettøkning til Økokrim over de siste årene, og det er positivt. Det har også opposisjonen i Stortinget etterlyst i flere år nå. Men spørsmålet er, når en ser denne statistikken, og når en vet hvilken betydning Økokrim har: Er den ressursøkningen egentlig tilstrekkelig? Økokrims budsjett er forsvinnende lite hvis en sammenligner med f.eks. et politidistrikt, og det mener jeg vi må ta inn over oss når vi vet hvilken betydning Økokrim har for hele Norge, og overfor den kompleksiteten denne utfordringen har.

Statsråd Monica Mæland [11:29:03]: Jeg er glad for interpellasjonen, og jeg er glad for engasjementet, for det trenger vi å ha i dette viktige arbeidet. Men jeg er ikke enig med representanten Kaski i at jeg ikke veldig nøye nå nettopp har gått gjennom Økokrims rolle, Økokrims jobb og hvordan de jobber på dette feltet. Mitt klare inntrykk er at Økokrim gjør en svært viktig jobb, og at de er svært dyktige i det de gjør. Vi snakker her om spesialister, som skal og må ta ansvar i de mest komplekse og vanskelige sakene. Det er det mitt inntrykk at de gjør. Jeg er også glad for å se at henleggelsesraten til Økokrim har gått kraftig ned fra 2016 til 2019 – faktisk en nedgang på 38 pst.

Statistikk er viktig, og statistikk kan gi oss en pekepinn på noe, men den forteller ikke hele svaret. For eksempel redegjorde jeg ganske nøye for hvorfor stansing av transaksjoner ikke alene gir oss et entydig svar. Det er altså en snever unntaksregel, og det er en analyse og en vurdering Økokrim gjør av alle rapportene som kommer inn – det er altså en plikt finansieringsinstitusjone-

ne har til å melde inn, og det er veldig bra at de gjør det. Økokrim analyserer, og de benytter informasjonen til veldig mye annet enn stansing alene.

Økokrim har fått økte ressurser. Økokrim har aldri hatt mer ressurser enn de har i dag. Vi kan alle ønske oss mer ressurser på veldig mange områder, men vi må altså ha tillit til at Politidirektoratet og Økokrim prioriterer de viktigste sakene. Det samme gjelder politidistriktene. Man kan mene mye om henleggelsesstatistikken, men det er vanskelig å gjøre fordi hver sak er veldig forskjellig, og det er antakeligvis ulike forklaringer. Jeg har tillit til at politiet gjør sine politiopp-gaver, og så er det vårt ansvar å sette rammebetingelser og ha forventninger til hvilke saker som skal prioriteres. Så økonomisk kriminalitet har vi høyt på vår prioriteringsliste.

Frida Melvær (H) [11:31:36]: Eg vil òg takke justis- og beredskapsministeren for ei veldig god orientering og gode svar til interpellanten Kaski.

Økonomisk kriminalitet er ei veksende utfordring som må takast på stort alvor. Utfordringsbiletet er godt belyst i den siste trugselvurderinga til Økokrim frå 2018. Det er ingen tvil om at vi står overfor ei svært utfordrande utvikling òg på dette kriminalitetsfeltet.

Digitalisering og globalisering har gjeve politiet nye moglegheiter, men ikkje minst nye utfordringar. Økonomisk kriminalitet skjer i dag i stadig aukande grad via nettet og på tvers av landegrensene. Utviklinga viser at dei same kriminelle gjerne opererer i fleire land, og at kriminelle frå fleire land samarbeider. Etterforsking av saker med forgreiningar til utlandet er ofte svært komplekse og føreset eit utstrekt samarbeid mellom styresmakter, politiet og nasjonale og internasjonale aktørar.

Digitaliseringa gjer det enklare å drive med massebedrageri, og norske bedrifter og privatpersonar er attraktive mål for utanlandske kriminelle. Samtidig er norske kriminelle òg knytte til desse internasjonale, organiserte nettverka.

Det er viktig å presisere at dei fleste sakene som omhandlar økonomisk kriminalitet, vert handsama i politidistrikta. Økokrim etterforskar og fører for retten dei store, komplekse og meir alvorlege sakene som omhandlar økonomisk kriminalitet, m.a. saker av prinsipiell karakter for å avklare rettsspørsmål eller straffnivå for handteringa av liknande saker i politiet.

Økokrim hjelper òg i aukande grad, som fleire har vore inne på, politidistrikta og styresmaktene i andre land i pågåande saker. Talet på årsverk i Økokrim har auka frå 144 i 2014 til 166 i 2018. Budsjettet har auka med 47 mill. kr i det same tidsrommet. Sakshandsamingstida har i perioden gått ned og ligg godt under måltalet til Økokrim. Økokrim har sidan etableringa i

1989 hatt ein domfellingsdel på 85 pst. I 2018 var denne på 93 pst. Det er òg ein god ting at talet på saker som vert lagde bort i politidistrikta, har gått kraftig ned dei seinare åra.

Representanten Kaski viser til at Økokrim i 2018 tok inn berre to nye saker som omhandla kvitvasking. Talet på saker ligg normalt på mellom éin og fem per kategori under Økokrim. I kategorien heleri/kvitvasking har sakstalet normalt lege på mellom éin og to saker per år. Det er likevel verdt å merke seg at det vart teke inn ti nye saker i nettopp denne kategorien i 2019.

Kreativiteten hos dei kriminelle ser ut til å vere uendeleg, og det kan verte krevjande å halde tritt med denne utviklinga framover. Av den grunn må tett dialog og kunnskapsdeling halde fram med å vere ein prioritert del av samarbeidet mellom private og offentlege aktørar framover. Eg er glad for at Økokrim sjølv trekkjer fram kor sentralt det førebyggjande arbeidet er, og eg er glad for at statsråden understrekar dette i innlegget sitt her i dag. Regjeringspartia har både i førre og i inneverande periode sett i verk mange viktige tiltak for å styrkje kampen mot økonomisk kriminalitet. Det vil i åra framover vere eit kontinuerleg arbeid å følgje opp utviklinga på dette området.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:35:57]: Kampen mot økonomisk kriminalitet er særdeles viktig. Det er utrolig viktig for norske bedrifter som ønsker å opptre seriøst og innenfor de lover og regler som gjelder. Det er viktig for fellesskapet, som risikerer å gå glipp av store skatteinntekter. Det er viktig fordi økonomisk kriminalitet veldig ofte også er koblet mot annen kriminalitet og er med på å generere mer kriminalitet i samfunnet. Det er behov for en sterk innsats, en forsterket innsats, mot økonomisk kriminalitet, og der er Økokrim en helt sentral instans.

Selv hadde jeg den ære å være saksordfører da Stortinget behandlet den nye hvitvaskingsloven. I den nye hvitvaskingsloven og i behandlingen av den var en opp-tatt av at en skal intensivere arbeidet mot hvitvasking og terrorfinansiering. En vedtok innstramning av regelverk på dette området, og en sørget også for at konsekvensene ved brudd på regelverket, i form av enten bøter eller andre reaksjoner, ble vesentlig kraftigere enn de har vært før. Da er det viktig hva slags system vi har for å følge opp.

Jeg merker meg og er helt enig i det statsråden sier, når hun i sitt svar til interpellanten sier at terskelen for rapportering skal være og er lav. Men det som er bekymringsfullt, er det som blir rapportert inn, at kapasiteten til å håndtere de rapportene som kommer, også er for lav, og at bankene opplever ulike signal fra henholdsvis Finanstilsynet og Økokrim. Jeg vet at Finanstilsynet ikke

er ansvaret til den statsråden som sitter her, det er finansministerens ansvar, men det handler om hvordan en i sum klarer å ivareta det regelverket som ligger der – når meldingen fra Finanstilsynet til bankene er at en skal ha stadig flere rapporter, flest mulig rapporter, mens signalet fra Økokrim er at det heller skal være færre med større kvalitet.

De signalene som kommer fra bankene, er alvorlige, og jeg synes regjeringen bør lytte nærmere til de alvorlige signalene som kommer derfra. For bankene handler det ikke bare om at en skal levere en rapport – og stadig flere rapporter – for nærmest å ha ryggen fri med tanke på et regelverk for eksempelvis hvitvasking og terrorfinansiering, sånn at en kan vise at en formelt sett har sitt på det tørre. Det handler selvsagt om at når en leverer rapporter, ønsker en å ha en dialog, sånn at en også kan ha læring tilbake, sånn at en i neste instans kanskje kan være enda bedre i stand til å fange opp når det er noe som det er grunn til å ta tak i. I tillegg: Når en bank kommer og rapporterer knyttet til en transaksjon, ser ikke nødvendigvis den banken det hele og fulle bildet. Nettopp derfor er det viktig at det er kapasitet, eksempelvis i Økokrim, til å gå ordentlig inn i sakene.

Når det blir gjengitt i Dagens Næringsliv – tidligere i år – fra DNBs tidligere antihvitvaskingssjef, Roar Østby, at det ikke er noen vits i å ringe Økokrim, er det et alvorlig faresignal fra han som har sittet med ansvaret for antihvitvaskingsarbeidet i Norges største bank. Dette handler ikke om at en bare skal levere noen rapporter, det handler om at en skal ha en dialog, og det handler om at en i fellesskap skal klare å ivareta det ansvaret som en har.

Økokrim opererer ikke alene, Økokrim opererer i samarbeid med politi og andre instanser som jobber mot økonomisk kriminalitet, men også med tilgrensede aktivitet, eksempelvis arbeidslivskriminalitet. Derfor er det viktig å sørge for å styrke politiet. Ja, mye skjer på nett, men mye skjer også ute i den virkelige verden. Derfor er det viktig å ha et lokalt tilstedeværende politi som kan jobbe i fellesskap med de sterke fagmiljøene som en har, eksempelvis i Økokrim. Det er viktig å styrke samarbeidet mellom arbeidstilsyn, petroleumstilsyn, Nav, skatteetat, politi og UDI, sånn som Senterpartiet har fremmet flere ganger. Det er også viktig å styrke økonomien til Økokrim, som vi også har tatt til orde for.

Solveig Schytz (V) [11:41:15]: Jeg vil takke representanten Kaski for en viktig interpellasjon, og jeg vil takke statsråd Mæland for et grundig svar. Kampen mot økonomisk kriminalitet er svært viktig.

Som det allerede har vært nevnt, er bekjempelse av hvitvasking viktig også for å stoppe kriminell aktivitet og terrorfinansiering. Gode rutiner og bekjempelse av

hvitvasking og økonomisk kriminalitet er også veldig viktig for norsk næringsliv. De fleste norske transaksjoner til utlandet må gå gjennom store internasjonale banker som har strenge rutiner rundt hvitvasking. Hvis Norge ikke har gode nok rutiner, vil de internasjonale bankene nekte å ta imot visse typer transaksjoner fra Norge til utlandet, og det betyr i verste fall at norsk næringsliv ikke kan drive virksomhet i disse landene. Slike transaksjonsstopper har nesten skjedd tidligere, og det kan også skje i framtiden om ikke Norge forbedrer sitt arbeid mot hvitvasking.

Arbeidet mot hvitvasking er trappet kraftig opp de siste årene, og Finanstilsynet har de siste årene samarbeidet godt med næringslivet for å klargjøre hvordan rapportering av hvitvasking skal skje. De store bankene har nå enorme avdelinger som jobber med å stanse hvitvasking, og mye ressurser brukes for å rapportere mistenkelige transaksjoner til Økokrim. Da er det viktig at Økokrim også tar hånd om disse sakene på en tilfredsstillende måte. I desember 2019 satte Økokrim i gang en intern gjennomgang av Enheten for finansiell etterretning for å se om arbeidet mot hvitvasking kan forbedres. Dette er et veldig godt initiativ. Det blir pekt på at enheten kan bli bedre på å analysere rapportene om mistenkelige transaksjoner, slik at en kan gi bedre informasjon til de private rapportørene om hvilke typer transaksjoner de skal lete etter. Et slikt analysearbeid med tilhørende samarbeidsorgan mellom det offentlige og det private finnes allerede i Storbritannia, og det lanseres nå også i Sverige. Jeg har tillit til at Økokrim vil vurdere om dette også er en hensiktsmessig løsning i Norge.

Regjeringen tar hvitvasking på det største alvor, og framover vil vi følge nøye med på og forbedre dette arbeidet.

Petter Eide (SV) [11:43:38]: Det er interessant å komme inn i denne debatten, for den belyser noen større strukturelle utfordringer som vi har i justissektoren i Norge. Alle er jo enige. Når jeg hører debatten, er alle enige om de utfordringene som strekes opp. Alle er enige om at kamp mot økonomisk kriminalitet er viktig. Alle er enige om at vi taper penger. Alle er enige om at økonomisk kriminalitet undergraver seriøs virksomhet, og alle er også enige om at hvis vi ikke får til dette, ødelegger vi tilliten både til politiet og til myndighetene. Alle er enig i dette.

Vi ser at krisen i Økokrim, som har vært rapportert om i flere år nå – jeg skal komme tilbake til det – føyer seg inn i rekken av eksempler fra en justissektor som har vært under betydelig press de siste årene med denne regjeringen. Vi får stadig rapporter, nesten daglige rapporter, om politiet som ikke greier å gjøre jobben sin. Vi har rapporter fra domstolsektoren som viser at de har enor-

me utfordringer med køer og lang saksbehandlingstid på grunn av dårlig med ressurser, og vi har også en kriminalomsorg som er i en betydelig krise, hvor det rapporteres om betydelige menneskerettighetsbrudd.

Krisen og alarmene fra Økokrim føyer seg inn i rekken av dette. Det er ganske gammelt. Allerede i 2015 kom det en alarm fra daværende sjef Trond Eirik Schea, som da fortalte at de ikke hadde mulighet til å følge opp sakene, de måtte droppe etterforskningen. Spesielt gjelder dette saker hvor de er involvert i krevende internasjonal etterforskning. Transocean-saken måtte droppes, henlegges, fordi man mente at man ikke hadde ressurser til å gå løs på en så stor og krevende etterforskning. Det ble rapportert, den gang, at de aktørene som man hadde under etterforskning, hadde mer ressurser tilgjengelig til sitt forsvar enn det et samlet Økokrim hadde å stille opp med. Det er klart at i det perspektivet blir det norske Økokrim lite og svakt i arbeidet med betydelige, store, internasjonale aktører.

Når jeg hører på denne debatten, er den kanskje litt underlig, for jeg hører at statsråden og også representantene fra regjeringspartiene er enig i problemstillingen. Samtidig lister de opp alt det fenomenale som Økokrim også gjør, og de forteller om Økokrims resultater, men jeg hører ikke at de tar bekymringene på alvor. Jeg hører ikke at de har lyttet til de alarmene som har kommet fra sektoren de siste årene, og jeg hører ingen ambisjoner. Jeg hører ikke at ambisjonene kommer fram. Jeg hører ikke at justisministeren står på talerstolen og sier: Dette er så alvorlig at nå skal jeg i den tiden jeg har som justisminister framover, gjøre det og det og det for å gjøre dette arbeidet sterkere. Jeg hører at de er fornøyd. Det er slik jeg oppsummerer dette. Det er en tilsvarende rapportering fra regjeringspartiene og fra den siste justisministeren vi i opposisjonen har fått høre når vi har tatt opp problemer i politi, i domstoler og i kriminalomsorg. Alle alarmene som har kommet fra justissektorens egne etater, blir møtt med en type fornøydhet og manglende ambisjoner.

Mitt råd nå til den nye justisministeren er at hun mye, mye tydeligere setter seg ned og lytter til aktørenes egne alarmer og kommer tilbake til Stortinget med tydeligere ambisjoner.

Per-Willy Amundsen (FrP) [11:47:51]: La meg først berømme representanten Kaski for at hun tar opp det som er et viktig tema i Stortinget. Det er et tema som fortjener mer diskusjon, og som vi som samfunn i høyeste grad er avhengig av å kunne håndtere på en god måte. Jeg er enig i beskrivelsen av at dersom vi ikke lykkes på dette området, er det noe som potensielt kan undergrave vår samfunnsmodell. Det vi snakker om, er en trussel som faktisk kan true vårt tillitsbaserte demokra-

ti i ytterste konsekvens. Derfor er vi, som en velfungerende stat, nødt til å holde dette i sjakk. Det må alle starter gjøre. Når man kommer over et visst punkt – der som dette problemet får vokse seg for stort – blir det nærmest uhåndterlig. Så dette er svært viktig, og jeg vil berømme at det tas opp.

Så er det jo mye som kan diskuteres når det gjelder problembeskrivelsen. Jeg deler mye av beskrivelsen. Det som ikke er like lett å sette fingeren på, er de åpenbare løsningene som bringer oss videre. Og jeg skal være enig med dem som tydelig uttrykker bekymring for den økonomiske situasjonen når det gjelder finansiering av politiet. Politiet har stått i en omfattende omstillingsprosess over tid. Det har selvfølgelig vært en utfordring for politiet. Samtidig har man kanskje hatt veldig stor oppmerksomhet – og det skulle man ha – mot politidistriktene, og det har kanskje gått på bekostning av særorganene til politiet.

Men det er også viktig å legge seg litt på minne at mange av dem som er fremme nå og kritiserer – holdt jeg på å si – regjeringen for denne situasjonen, er jo de samme som i mange tilfeller i denne salen ønsker å overstyre politiet, og som ønsker å kanalisere pengene andre veier. For når vi står i de vurderingene som må gjøres med hensyn til hva slags type kriminalitet man skal bekjempe, er det veldig lett å komme med forslag som handler om å detaljstyre på enkelte områder. Kamp mot overgrep mot barn er en kjempeviktig sak, det er vi alle enige om, og voldtekt – innsats mot det er vi alle enige om. Men det løser ikke totaliteten. Det er derfor jeg mener det er grunn til å være tilbakeholden, i hvert fall med å komme med ytterligere detaljstyring av politiet. Justis sektoren er egentlig på mange måter plaget av en politisk vilje der man ikke ser skogen for bare trær, fordi man ønsker å detaljstyre for å vise handlekraft, og så rammer det helheten. Det vil jeg advare mot. Men jeg tror nok at det er grunn til å se nærmere på finansieringsomfanget når det gjelder politiet. Det kan være grunn til, mener jeg, å styrke politiet ytterligere i tiden som kommer.

Så er dette med organisering et åpenbart tema. Har vi organisert oss på riktig måte i justissektoren når det gjelder Økokrim og kampen mot økonomisk kriminalitet? Jeg har ikke svarene på det, men jeg tror – og det håper jeg også den nye statsråden kommer til å se nærmere på – at kan hende bør vi innrette oss på en annen måte, uten at jeg har fasiten på det. Det som i hvert fall er viktig, er at denne problemstillingen løftes, og at man ser nærmere på organiseringen. Og så må man i kommende budsjetter møte det som er det reelle økonomiske behovet hos politiet, og da mener jeg en styrking utover den banen man har vært i, fordi politiet som sådan har stått

i en krevende situasjon og har behov for ytterligere finansiering.

Men som representanten Eide var inne på, er vi alle enig i problembeskrivelsen og behovet for å gjøre noe – og viktigheten av dette området. Men når det så kommer til løsningen, har jeg ikke hørt noen i dag som utover det ressursmessige, som vi kan diskutere, har kommet med andre forslag. Det etterlyser jeg.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:53:02]: Jeg har lyst til å takke for en god debatt så langt. Litt av bakgrunnen for at jeg meldte inn nettopp denne interpellasjonen, er poenget til siste representant på talerstolen: Vi trenger å diskutere dette, for ingen har de helt ferdigtygde løsningene på det. Vi i opposisjonen har i flere år foreslått konkret økte bevilgninger til Økokrim, og det handler om at vi ser behovet for økte ressurser der. Det oppfatter jeg at kanskje flere her også gjør. Det er etter min klare mening behov for å styrke dem økonomisk, jeg tror vi får mye igjen for pengene der. Det vil gi inntekter til samfunnet hvis vi gjør det.

Det er også grunn til å se på organiseringen, mener jeg. Jeg har ingen skråsikre meninger om temaet, men det er klart at når man ser resultatene i dag, henleggelsesraten ute i politidistriktene, mener jeg vi må ta det på alvor. Jeg har ingen problemer med å forstå at hvis man ute i politidistriktene har valget mellom å redde noen unger ut av en voldelig familie eller å etterforske langtekkelig økonomisk kriminalitet, så velger man ungene. Det er den prioriteringsdiskusjonen jeg ser for meg at mange står i. Hvordan kan vi da politisk ta grep for å ivareta og sikre det langtekkelige, svært krevende, kompetansekrevede området som økonomisk kriminalitet er – som tar tid, som krever spisskompetanse, men som bare må prioriteres? I Sverige har de i stedet for å overlate dette til politidistriktene – etter det jeg har forstått – det som tilsvarer Økokrim, ute i politidistriktene. Jeg vet ikke om det er en løsning. Men andre land har organisert dette på andre måter.

Så hører jeg at representantene fra regjeringspartiene kommer med innlegg om at dette tas på alvor. Det er godt. Min intensjon med denne interpellasjonen er ikke å få slike selvsagte innlegg. Jeg håper at de tallene vi faktisk har, tas på alvor i regjeringspartiene. Jeg har nevnt noen tall og statistikker allerede, bare til skatteetaten har man fra Økokrims side gått fra å gi 282 varsler i 2015 til 80 varsler i 2019.

Jeg nevnte Riksadvokatens gjennomgang som ble presentert for et halvt år siden. Den er helt tydelig på at det er lite tilfredsstillende når en ser politidistriktenes oppfølging av anmeldelsene fra Økokrim. Dette håper jeg videre tas på alvor av regjeringen og følges opp av

justisministeren. Jeg er helt sikker på at opposisjonen her på Stortinget i alle fall står klar til å være med på det.

Statsråd Monica Mæland [11:56:16]: Jeg er glad for den interpellasjonen som representanten Kaski har fremmet. Jeg er også glad for den oppmerksomheten vi har fått fra mediene, i den forstand at det vekker engasjement for arbeidet mot økonomisk kriminalitet, og det er viktig. Vi lever i en verden hvor kriminaliteten er i endring og på mange måter flytter seg over fra våre daglige omgivelser. Den blir mer komplisert, mer digitalisert og mer sofistikert. Da er det viktig å greie å håndtere dette på riktig måte, for dette er en kriminalitet som rammer vårt samfunn hardt og på en annen måte enn mer tradisjonell kriminalitet.

Og det er sånn at når bankene oppdager mistenkkelige transaksjoner, er det viktig at disse rapporteres. Jeg er helt uenig med dem som sier at det ikke er noen vits i å gjøre det. Det er det. For den videre håndteringen av disse MT-rapportene vil variere, men det er utvilsomt sånn at rapportene er veldig viktige i politiets bekjempelse ikke bare av økonomisk kriminalitet, men også av andre straffbare forhold.

Så er det fra vår side veldig viktig og ønskelig at vi har et best mulig samarbeid med privat sektor, for når det kommer til å bekjempe økonomisk kriminalitet, er det helt avgjørende med god samhandling og dialog mellom ulike aktører, både offentlige og private.

Jeg hørte representanten Eide si at han ikke hadde hørt hva jeg sa. Jeg skal ikke prøve å finne ut hvorfor man ikke har hørt hva jeg sa, men det jeg prøvde å si, var altså at vi tar dette på alvor, at vi anerkjenner problembeskrivelsen, men at vårt svar ikke entydig kan være mer penger. Penger og ressurser er selvsagt viktig, men vi har sagt at vi har økt bevilgningene, og vi reviderer nå strategien vi jobber med mot hvitvasking og terrorfinansiering. Økokrim har en grundig gjennomgang av hvordan de jobber. Økokrim fokuserer mer på å bidra til kompetanseheving i politidistriktene. Det er slik at vi ønsker å samarbeide enda bedre med privat sektor. Så vi har altså på flere områder gjort rede for hvordan vi ønsker å styrke dette arbeidet. Det er viktig, for dette er en kriminalitet som truer både vårt næringsliv, våre verdier og vår sikkerhet.

Presidenten: Da er debatten i sak nr. 3 ferdig.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1, debattert 13. februar 2020

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om meddelelse fra stortingsrepresentant Solfrid Lerbrekk fra Sosialistisk Venstreparti om tilbaketrekking av Representantforslag 11 L (2019–2020) om umiddelbar innføring av fortsatt rett til pleiepenger i perioden etter barnets død (Innst. 142 S (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Meddelelse fra stortingsrepresentant Solfrid Lerbrekk fra Sosialistisk Venstreparti datert 15. januar 2020 om tilbaketrekking av Representantforslag 11 L (2019–2020) om umiddelbar innføring av fortsatt rett til pleiepenger i perioden etter barnets død – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2, debattert 13. februar 2020

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arild Grande, Rigmor Aasrud, Lise Christoffersen, Elise Bjørnebekk-Waagen og Magne Rommetveit om opprydding i innleieregelverket (Innst. 143 S (2019–2020), jf. Dokument 8:12 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt sju forslag. Det er

- forslagene nr. 1–4, fra Solfrid Lerbrekk på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 5 og 6, fra Solfrid Lerbrekk på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 7, fra Bjørnar Moxnes på vegne av Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt

Det votes over forslag nr. 7, fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om forbud mot innleie av arbeidskraft fra virksomheter som ikke er produksjonsbedrifter.»

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 87 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.10.32)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 5 og 6, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med strakstiltak for å forby all innleie fra bemanningsforetak i byggebransjen i Oslofjordområdet og andre pressområder og bransjer hvor bruken av bemanningsforetak er omfattende.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre de nødvendige regelendringer og legge frem forslag om nødvendige bevilgninger for å styrke arbeidsformidling som offentlig oppgave.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 65 mot 38 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.10.57)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:12 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arild Grande, Rigmor Aasrud, Lise Christoffersen, Elise Bjørnebekk-Waagen og Magne Rommetveit om opprydding i innleieregulverket – vedtas ikke.

Presidenten: Det voterer alternativt mellom innstillingen og forslagene nr. 1–4, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen kartlegge omfanget av innleie fordelt på bransjer over hele landet og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som begrenser innleie etter § 14-12 første ledd til kun å dekke opp rene vikariater, jf. arbeidsmiljøloven § 14-9 andre ledd bokstav b.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med tiltak for å motvirke at bedrifter gjennom bruk av bemanningsforetak organiserer seg unna kravet om maksimalt to underleverandører i offentlige kontrakter.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med tiltak for å ekskludere aktører som

gjentatte ganger har brutt innleieregulverket, fra fremtidige offentlige kontrakter.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble innstillingen bifalt med 54 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 12.11.53)

Presidenten: Sak nr. 3 var interpellasjon.

Sak nr. 4 [12:12:04]

Referat

1. (164) Transport- og kommunikasjonskomiteen melder å ha valgt Bård Hoksrud til første nestleder
2. (165) Valgkomiteen melder å ha valgt Siv Jensen til andre nestleder
Enst.: Nr. 1 og 2 vedlegges protokollen.
3. (166) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Espen Barth Eide, Else-May Norderhus, Runar Sjøstad, Ruth Grung og Dag Terje Andersen om ny bestemmelse i naturmangfoldloven § 18 om bestandsmål for rovvilt (Dokument 8:67 L (2019–2020))
4. (167) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Espen Barth Eide, Else-May Norderhus og Åsmund Aukrust om oppnevning av et offentlig naturrisikoutvalg (Dokument 8:68 S (2019–2020))
Enst.: Nr. 3 og 4 sendes energi- og miljøkomiteen.
5. (168) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Freddy André Øvstegård og Petter Eide om å sikre barn som har vært utsatt for svikt av det offentlige lik tilgang på erstatninger uavhengig av hvilken kommune de bor i (Dokument 8:70 S (2019–2020))
Enst.: Sendes justiskomiteen.
6. (169) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bengt Rune Strifeldt og Morten Ørsal Johansen om å utvide områdeadgangen i det kvoteregulerte kongekrabbefisket (Dokument 8:69 S (2019–2020))
Enst.: Sendes næringskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

